

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง กาเหว่าที่กลางกรุง โดยใช้กิจกรรมตามทฤษฎีพหุปัญญา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองระเวียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.1 ความสำคัญ
  - 1.2 คุณภาพผู้เรียน
  - 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.4 กระบวนการเรียนรู้
  - 1.5 คำอธิบายรายวิชา
2. การเรียนการสอนภาษาไทย
  - 2.1 ทักษะการอ่าน
  - 2.2 ทักษะการเขียน
  - 2.3 ทักษะการฟัง การดู และ การพูด
  - 2.4 หลักการใช้ภาษา
  - 2.5 วรรณคดีและวรรณกรรม
3. ทฤษฎีพหุปัญญา
4. การสอนแบบทักษะสัมพันธ์
5. แผนการจัดการเรียนรู้
6. ความพึงพอใจในการเรียนรู้

## 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 7.1 งานวิจัยในประเทศ

### 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

## 1. หลักฐานการศึกษาก่อนพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

### 1.1 ความสำคัญ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถทำธุรกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข (กรมวิชาการ. 2546 : 21) จึงจำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดทักษะ เพื่อใช้ติดต่อระหว่างชนในชาติในที่นี้ยังได้ประมวลความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 3 -6)

1.1.1 ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่อคนเรามีความคิด ความรู้สึก มีอารมณ์ มีความต้องการ จึงมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ก็จะใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายไปสู่คนอื่นได้ โดยการพูด การเขียน รวมทั้งใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราวด้านความคิด ความรู้สึก ความต้องการ กับผู้อื่นได้ด้วยกรฟัง การอ่านและการดู

1.1.2 ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษได้บอกเล่าต่อ ๆ กันมา คนรุ่นหลังสามารถแสวงหาความรู้เหล่านั้นได้โดยการฟัง การอ่าน และการพูด จากบุคคล จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภาษาจะช่วยให้พัฒนาสติปัญญา กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ ภาษายังเป็นเครื่องมือในการรับ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์จากคนรุ่นก่อน และ จากสังคม เพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง

1.1.3 เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีสันติสุขนั้น สมาชิกมีความเข้าใจอันดีต่อกัน การใช้ภาษาสื่อความหมายให้ชัดเจน ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความร่วมมือของคนในสังคม ไม่สร้างปัญหาและความแตกแยกในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.1.4 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นมั่นคง และเจริญก้าวหน้าได้ คนในสังคมจะต้องมีความผูกพันต่อกันเป็นพวกพ้องเดียวกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทยเป็นภาษากลางยึดเหนี่ยวผูกพันให้เป็นเชื้อชาติเดียวกัน เกิดความเป็นเอกภาพของชาติ เป็นพลังทำให้เกิดความปรองดองและร่วมมือกันที่จะพัฒนาชาติไทยให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

1.1.5 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือจรรโลงใจ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการได้รับความจรรโลงใจในชีวิตอยู่เสมอ เช่น วัยเด็กก็ต้องการเสียงแห่งกล่อม เมื่อโตขึ้นฟังเสียงเพลง ฟังนิทาน นิยาย บทกวีบันเทิงคดี คำอวยพร สุภาษิต ฯลฯ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้สรรถ้อยคำอันประณีตไพเราะ และมีข้อคิดลึกซึ้งซึ่งเป็นภาษาเรียบง่ายให้เกิดความจรรโลงใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง

ปัจจุบัน การสอนภาษาไทยมีรูปแบบเปลี่ยนไปจากเดิม ไม่เพียงแต่เน้นการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การพัฒนาความคิดให้มีความสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และพัฒนาตนเอง

## 1.2 คุณภาพผู้เรียน

1.2.1 คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทย เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 9-10)

- 1) สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ดี
- 2) สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ
- 4) มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์งานอาชีพ
- 5) ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของไทย
- 6) สามารถนำทักษะทางภาษาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล
- 7) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
- 8) มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

1.2.2 คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

- 1) สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
- 2) เข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและเข้าใจข้อความที่อ่าน
- 3) นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์และกำหนดแนวทางการปฏิบัติ
- 4) เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง
- 5) พูด และเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ
- 6) จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน
- 7) จับใจความสำคัญ และหารายละเอียดของเรื่อง ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์จากเรื่องที่อ่านที่ฟัง และที่ดู
- 8) เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น
- 9) ใช้คำร้อยกรองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ
- 10) ท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้ในการพูดและเขียน
- 11) นำปริศนาคำทายและบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและเล่น
- 12) ใช้ทักษะภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนและการแสวงหาความรู้ และใช้ได้เหมาะสมกับบุคคล และสถานการณ์
- 13) นำความรู้ที่ได้มาจากการอ่านวรรณคดี และวรรณกรรมมาใช้ในชีวิต
- 14) มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด
- 15) มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้ดี สามารถ อ่าน เขียน ฟัง และพูดอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผลมีนิสัยรักการอ่าน การเขียนแสวงหาความรู้ ใช้ภาษาในการพัฒนาตน ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

### 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2545 : 17-30) ได้กำหนด สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

#### สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

#### สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

#### สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

#### สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ

#### สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1 – 3) (กรมวิชาการ. 2545 : 2)

#### สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ

แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน

2. สามารถเข้าใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหา และแสดงความรู้ ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่านและกำหนดแนวทางปฏิบัติ

3. สามารถอ่านในใจ และอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้รวดเร็ว ถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี และจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

## สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

1. สามารถเขียนคำได้ถูกต้องความหมาย และสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้และประสบการณ์เขียนประโยค ข้อความ และเรื่องแสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทในการเขียนและนิสัยรักการเขียน และใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกความรู้และประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน

## สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

1. สามารถจับใจความสำคัญสิ่งที่ได้ฟังและได้ดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกอย่างมีวิจารณญาณ

2. สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่องและอย่างสร้างสรรค์ตามหลักการพูด

มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

#### สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

1. สามารถสะกดคำโดยนำเสียงและรูปพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ประสมเป็นคำอ่าน และเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา
  2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ และประโยค การเรียงลำดับคำ และเรียบเรียงประโยคตามลำดับความคิดเป็นข้อความที่ชัดเจน
  3. สามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยถ้อยคำสุภาพและรู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน
  4. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น
  5. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ
  6. สามารถนำปริศนาคำทายและบทรiddles ในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและการเล่น
- มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาการเรียนรู้
2. เข้าใจความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับบุคคล และสถานการณ์การสื่อสาร ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาการอ่านและการเขียนเห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย
3. ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนตามความจริง เหมาะแก่กาลเทศะและบุคคล

#### สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง สามารถอ่านนิทานเรื่องสั้นง่าย ๆ สำหรับเด็ก สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละครเหมาะกับวัยของเด็กให้ได้ความรู้และความบันเทิง ได้ข้อคิดเห็นจากการอ่านและนำไปใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้หลักไว้ 5 สาระ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม สาระการเรียนรู้เป็น สิ่งที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด

#### 1.4 กระบวนการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545 : 22-24) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์ จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ส่วนของบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็น ผู้สนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

1.4.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบ โครงการ แบบศูนย์การเรียน แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

1.4.2 คิดค้นเทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำไปใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

1.4.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถ เลื่อนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการ เรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธี การวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลงานปฏิบัติงานด้วยตัวเอง และฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตาม ลักษณะของโครงการ เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบสมมุติฐาน โดยอาศัย การศึกษา วิเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการ



2) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลาย วิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม โดยการให้หมวกความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่ใช้พัฒนาทักษะการคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูด และวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรม ในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียนและชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ

5) การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของ ภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลังกิจกรรม การพัฒนาการเรียนรู้หลักทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

6) การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่าน พิจารณา วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

7) การเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุขทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

### 1.5 คำอธิบายรายวิชา

การจัดทำคำอธิบายรายวิชาเขียน ได้หลายรูปแบบ สถานศึกษาจะเลือกแบบใดก็ได้ แต่เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard based curriculum) ดังนั้นการเขียนคำอธิบายรายวิชาจึงมักเขียนตามรูปแบบที่ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ซึ่งเป็นรูปแบบที่ 5 (กรมวิชาการ. 2546 : 66)

### คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย  
จำนวน 280 ชั่วโมง/ปี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3  
7 ชั่วโมง/สัปดาห์

#### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

1. อ่านคำพื้นฐานซึ่งเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันประมาณ 600 คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
2. แจกถูกและสะกดคำในมาตราตัวสะกดต่าง ๆ และคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่มีตัวสะกด
3. ผันวรรณยุกต์คำที่มีพยัญชนะต้น เป็นอักษรกลาง อักษรต่ำ อักษรสูง
4. อ่านและเข้าใจความหมายของคำในประโยคสั้น ๆ
5. อ่านในใจ จับใจความของเรื่องที่อ่านได้ โดยหาคำสำคัญ ตั้งคำถาม คาดคะเนเหตุการณ์ ใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิด
6. แสดงความรู้ และความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
7. นำความรู้และข้อคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน
8. อ่านออกเสียง ร้อยแก้ว และร้อยกรองถูกต้องตามอักขระวิธี ลักษณะคำประพันธ์  
การอ่านทำนองเสนาะ
9. ท่องจำบทอาขยานและบทประพันธ์ที่ประทับใจ
10. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ ทั้งประเภทความรู้และความบันเทิง
11. อ่านหนังสืออย่างมีมารยาท ถนอมหนังสือ ทั้งส่วนตนและส่วนรวม
12. ปฏิบัตินิสัยรักการอ่าน และมีสุขลักษณะในการอ่านหนังสือ
13. เขียนคำในมาตราตัวสะกดต่าง ๆ คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และคำที่สะกดไม่ตรง  
มาตราตัวสะกดได้
14. สามารถคัดลายมือด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัด และการเขียนตามคำบอก
15. เลือกใช้คำเขียนเป็นประโยคตรงตามความหมาย และเรียบเรียงเป็นเรื่องสั้นๆ ที่แสดง  
ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการและประสบการณ์ได้
16. เขียนคำคล้องจองได้ถูกต้อง
17. ตรวจทานและแก้ไขงานได้

18. ใช้ตัวเลขไทยได้ถูกต้อง
19. มีมารยาทในการเขียน เขียนอย่างมีระเบียบ สะอาด ลายมือสวยงาม อ่านง่าย และไม่ขีดเขียนในที่ที่ไม่สมควร
20. ปลุกฝังนิสัยรักการเขียน ด้วยการจดบันทึกความรู้และประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ
21. เลือกรูป เลือกรูป สิ่งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
22. เข้าใจเนื้อเรื่อง การจับถ้อยคำจากถ้อยคำ น้ำเสียง กิริยาท่าทางของผู้พูด การดูสิ่งที่เป็นความรู้ และความบันเทิง
23. พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ฟัง สิ่งที่ดู
24. พูดทักทาย พูดขอบคุณ ขอโทษ การยอมรับ การปฏิเสธ โดยการใช้ภาษาที่สุภาพ
25. ตั้งคำถาม และการตอบคำถามได้
26. เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกได้
27. ออกเสียงชัดเจน ใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่อง ใช้ภาษาสุภาพ เหมาะแก่บุคคลและโอกาส
28. มีมารยาทในการฟัง และการดู การฟังและการดูอย่างตั้งใจ โดยไม่รบกวนผู้อื่น
29. อ่านพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และการผสมคำ
30. รู้หลักการอ่าน และเขียนสะกดคำ
31. เข้าใจความหมายของคำ การเลือกใช้คำและการเรียงลำดับ
32. เรียบเรียงประโยคเป็นข้อความสั้นๆ ได้
33. รู้จักภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น
34. รู้หลักการแต่งคำคล้องจอง
35. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเขียน แสวงหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
36. ใช้ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยี สื่อสารด้านวิทยุ ทัศนศาสตร์ ในการพัฒนาการเรียน
37. อ่านนิทาน เรื่องสั้น ๆ สารคดีสั้น ๆ สำหรับเด็ก ปริศนาคำทาย บทร้องเล่นในท้องถิ่น และบทร้อยกรองประเภทให้ความรู้และความบันเทิงต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่วัยของเด็ก
38. แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล
39. บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่านแล้วนำไปใช้ประโยชน์กับตนเอง

## 2. การเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นจะต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญ ๆ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิด ด้วยเหตุที่ภาษาเป็นตัวแทนของบุคคล ภาษาจึงสะท้อนความคิด ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม มรรยาท ฯลฯ ของบุคคล ครูมีหน้าที่ชัดเจนทำให้ศิษย์เป็นคนดีมีคุณภาพของสังคม ครูจึงต้องปลูกฝังความคิด ค่านิยม คุณธรรม มรรยาท ฯลฯ ที่พึงประสงค์ ตลอดจนควรปลูกฝังวัฒนธรรมในการใช้ภาษาของไทย ซึ่งเป็นภาษาที่สะท้อนสังคมที่มีสัมมาคารวะ มีน้ำใจ มีความโอบอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจและเกรงใจกัน การใช้วาจานุ่มนวล เป็นวัฒนธรรมการใช้ภาษาของไทยให้แก่ศิษย์ด้วย (กรมวิชาการ. 2546 : 131) สาระการเรียนรู้ที่สำคัญในการเรียนการสอน ได้แก่

### 2.1 ทักษะการอ่าน

#### 2.1.1 ความสำคัญและความหมายของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญมากในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ทางวิชาการและการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของประชากร (กรมวิชาการ. 2546 : 1) การอ่านเป็นกระบวนการอันซับซ้อนที่ต้องอาศัยกระบวนการคิด การรับรู้ การทำความเข้าใจ การแปลความ การนำไปใช้ ฯลฯ (สมจิต จันทรฉาย และคณะ. 2544 : 10) ในด้านความหมายของการอ่านมีผู้กล่าวไว้ละเอียดมากน้อย ต่างกัน ดังนี้

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2542 : 34) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่านคือ กระบวนการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิดและจากความคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เป็นเครื่องช่วยพิจารณาตัดสินใจนำแนวคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ในประโยชน์ต่อไป

บันลือ พุทธะวัน (2538 : 2) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ 3 ลักษณะคือ

1) การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์มาเป็นคำพูด โดยการผสมเสียง เพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำ ๆ ไม่สามารถใช้สื่อความโดยการฟังได้ทันที เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออก มุ่งให้อ่านหนังสือได้แตกฉานเท่านั้น

2) การอ่าน เป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียง เป็นคำหรือเป็นประโยคทำให้เข้าใจความหมายในสื่อความหมาย โดยการอ่าน หรือฟังผู้อื่นอ่านแล้ว รู้เรื่อง เราเรียกว่า อ่านได้ ซึ่งมุ่งให้อ่านแล้วรู้เรื่องของสิ่งที่อ่าน

3) การอ่าน เป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดโยงความคิด ความรู้ จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่า อ่านเป็น ผู้อ่านยอมเข้าใจถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่าน แล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านด้วย การอ่านเป็นนี้ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกต จำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความหรือถอดความให้ กำเนิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน ได้ดีโดยวิธีอ่านแบบนี้จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง (กระบวนการ) อาจต้องใช้ความหมายของการอ่านจาก ข้อ 1, 2 และ 3 (หรือไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 3 ความหมายก็ได้) แล้วสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านและนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้ เราเรียกว่า อ่านเป็น

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 8) ได้ให้คำนิยามการอ่านไว้ว่า การอ่านคือการ รับรู้สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษร โดยสมองในส่วนของภาษาทำหน้าที่แปลความหมายของกลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวให้อ่านเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

บุช และฮิบเนอร์ (Bush and Huebner. 1970 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการ อ่านว่า เป็นกระบวนการคิด หัวใจสำคัญของการอ่านคือการที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ผู้อ่านได้นำสัญลักษณ์ที่อ่าน ไปสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดมโนภาพขึ้น ในใจของผู้อ่าน

จากความหมายของการอ่านที่ยกมากล่าว ทำให้สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง การ แปลความหมาย จากสัญลักษณ์ ตัวอักษร โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ในการรับรู้ คำและเข้าใจความหมายที่ตรงกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

### 2.1.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคคลให้เกิดความรู้ ความคิด เช่นเดียวกับทักษะการฟัง นักเรียนจึงจำเป็นต้องอ่านออก อ่านได้ และอ่านเป็น ดังที่ บันลือ พุกกะวัน (2538 : 7 -14) กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด

(Thinking process) อันจะนำไปใช้ในการฟัง พูด เขียน และหลักภาษาได้ดี การอ่านจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาทักษะทางภาษา และการอ่านยังมีความสำคัญอีกหลายด้านดังนี้

- 1) การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้ การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมในการเรียนของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอยเหงา เก็บกด หรือมีเจตนาจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะแทนปมคือยเหล่านั้นก็มี ครูจำเป็นต้องเอาใจใส่ช่วยเหลือ แก้ไข (ซ่อมเสริม) ตั้งแต่เริ่มอ่านบทเรียนทันที
  - 2) เด็กที่อ่านได้ย่อมได้รับการยอมรับ สามารถร่วมเรียน ร่วมเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ดี ตรงกันข้าม การที่เด็กมีอุปสรรคในการอ่าน ย่อมขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจในตนเอง
  - 3) การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาใดในโลก ก็อาจจะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่เด็กจะค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างจุใจ หรือตามความจำเป็นของเด็กเหล่านั้นได้
  - 4) การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงอาชีพเมื่อพ้นวัยประถมศึกษา อาจเรียนรู้จากกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง
  - 5) การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีที่จะรู้ข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง การปกครอง ที่พลเมืองดีจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ทางราชการได้ดี
  - 6) การอ่านเป็น จะเป็นเครื่องมือจำเป็นในการพินิจ เลือกตัดสินใจที่จะเลือกตัวแทนในด้านการเมืองการปกครองอันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
  - 7) การอ่านย่อมเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยให้เด็กประถมศึกษา หรือพ้นวัยประถมศึกษา ก็ตามสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยใช้การอ่าน ทั้งยังจะได้รับความเพลิดเพลินช่วยพัฒนาจิตใจและอื่น ๆ ได้ดีอีกด้วย
  - 8) การอ่านจะทวีความสำคัญมากขึ้น โดยลำดับที่ช่วยให้รอบรู้ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสื่อสาร การพยากรณ์อากาศ เพื่อการปรับตน ปรับปรุงอาชีพ ยิ่งสังคมเจริญขึ้นมากเพียงใด การอ่านก็จะทวีความสำคัญมากขึ้นเพียงนั้น
- นอกจากนี้ สุชีพ พร่ำกะคี (2531 : 20) ได้สรุปว่า การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจ และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

ดังนั้นการอ่านจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สรุปได้ว่าการอ่านเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคนให้เกิดความรู้ ความคิด การเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และมีกระบวนการแก้ปัญหาในชีวิตประจำ ผู้มีนิสัยรัก การอ่านและมีทักษะการอ่านย่อมสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาทักษะทาง ภาษาของตน ทำให้เกิดความรู้ ความคิด มีทักษะในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

### 2.1.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1) แฮร์ริส และสมิธ (Harris and Smith. 1976 : 12) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 3 ประการ คือ

- 1.1 อ่านเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการอ่าน
- 1.2 อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
- 1.3 อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

2) สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531 : 19 – 20) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

- 2.1 อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
- 2.2 อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
- 2.3 อ่านเพื่อต้องการทราบข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง
- 2.4 อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
- 2.5 อ่านเพื่อความสนุกสนาน
- 2.6 อ่านเพื่อให้ก้าวหน้าในอาชีพ

3) มิลเลอร์ (Miller. 1979 : 15) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่าน แบ่งออกเป็น 6 ประการ คือ

- 3.1 อ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ
- 3.2 อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
- 3.3 อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่วไป
- 3.4 อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้



3.5 อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน

3.6 อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิดความเข้าใจ เพื่อสนองความต้องการ และการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อการวิเคราะห์ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อความบันเทิงเพลิดเพลินใจ

#### 2.1.4 ประเภทของการอ่าน

นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ได้กล่าวถึงประเภทของการอ่านไว้ ดังนี้

1) ทศนิยม สุกเมธี ( 2533 : 82) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อขยายหาความรู้และความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง การอ่านประเภทนี้มุ่งฝึกการอ่านเร็ว การจับใจความสำคัญ รายละเอียดที่จำเป็นเบื้องต้น ไม่เพียงสามารถอ่านเท่านั้นยังมีความสามารถต่อไปนี้อีก คือ

1.1.1) การสรุปความ

1.1.2) การแปลความ

1.1.3) การตีความ

1.1.4) การขยายความ

1.1.5) การวิเคราะห์ความ

1.1.6) การวิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่อง

1.2) การอ่านออกเสียง เป็นการเปล่งเสียงออกมาตามตัวอักษรที่ปรากฏ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1.2.1) การอ่านร้อยแก้ว เช่น การอ่านบทความ บันเทิงคดี นิยายสาร และอื่น ๆ ที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นรู้เรื่องได้ และผู้อื่นสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่าน โดยที่คิดไปด้วย ผู้ฟังได้รับบรรยากาศในการฟัง

1.2.2) การอ่านบทร้อยกรองของประเภทต่าง ๆ จากวรรณกรรมสมัยเก่าจนถึงปัจจุบัน เช่น กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ บทเสภา บทเห่เรือ บทพากย์โขน

2) วรรณิ โสมประยูร ( 2537 : 127) ได้แบ่งประเภทของการอ่านไว้ ดังนี้

2.1) การอ่านออกเสียง แบ่ง 3 แบบ ได้แก่

2.1.1) การอ่านร้อยแก้ว

2.1.2) การอ่านร้อยกรอง

2.1.3) การอ่านทำนองเสนาะ

2.2) การอ่านในใจ แบ่งได้ 7 แบบ ได้แก่

2.2.1) การอ่านแบบค้นคว้าหาความรู้

2.2.2) การอ่านแบบจับใจความ

2.2.3) การอ่านแบบหารายละเอียดทุกตอน

2.2.4) การอ่านเพื่อหารายละเอียดทุกคำเพื่อการปฏิบัติ

2.2.5) การอ่านแบบไตร่ตรองโดยใช้วิจารณ์ญาณเพื่อหาข้อเท็จจริง

2.2.6) การอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อสังเกตและจดจำ

3) บัญชี พุทธศักราช ( 2538 : 83) ได้แบ่งประเภทของการสอนอ่าน ไว้ ดังนี้

3.1) การสอนอ่านแบบสะกดคำตัวผสมคำ (Discarded or synthetic method)

วิธีสอนแบบนี้ อาศัยหลักการคิดตัวอักษรที่กำหนดให้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ทำหน้าที่แทนเสียงให้เกิดการผสมผสานเป็นคำพูด มักจะออกเสียงพยัญชนะ สระและตัวสะกด ออกเสียงเป็นคำพูดทีละคำไปโดยลำดับ

3.1.1) แบบแยกสะกดคำตัวผสมคำโดยแยกกันตั้งจาก เหมาะสำหรับใช้  
เริ่มฝึกตอนต้น

เทียน = ทอเอีย เทีย เทีย , นอ = เทียน

3.1.2) แบบอ่านพยัญชนะและสระควบ แล้วสะกดคำ เหมาะสำหรับใช้  
เมื่อเห็นว่าเด็กฝึกอ่านผสมคำแบบแรกคล่องแล้ว

เทียน = เทีย , นอ = เทียน

3.1.3) แบบผสมพยัญชนะกับรูปสระและตัวสะกด เหมาะสำหรับใช้  
อุปกรณ์ช่วยผสมคำ เช่น ซองเลื่อนคำ สมุดผสมคำ กล้องฉายภาพยนตร์ แต่ไม่นิยมอ่านแบบ  
ตัวสะกดตัว ใช้การอ่านเป็นคำ เช่น

เทียน = ท เอีย-น

3.2) การสอนแบบอ่านเป็นคำเป็นประโยค (Basal reader's approach)

การสอนแบบนี้สหรัฐอเมริกานำมาใช้ เนื่องจากพยัญชนะและสระออกเสียงไม่คงที่ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งนั้นต้องการจะทำให้สิ่งที่เด็กอ่านแล้วนำมาใช้ได้ โดยมุ่งในเรื่องความเข้าใจใน ความหมายของสิ่งที่อ่านแบบเรียนอ่านจะมีภาษาเป็นเครื่องบอกความหมายของตัวอักษร เด็กอ่าน ได้สะดวกและง่ายขึ้นกว่าแบบสะกดตัวผสมคำ หากจะพิจารณาในเรื่องความสัมพันธ์วิธีสอนแบบ นี้กับประวัติการคิดตัวอักษร ก็คงสัมพันธ์กับการใช้ภาพสื่อความหมาย (Pictographs) นั้นเอง

3.3) วิธีสอนแบบใช้แผนภูมิประสบการณ์ (Experience approach) วิธีสอน แบบนี้ไม่ยึดเอาแบบเรียนเป็นหลัก แต่นำเอาสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมาจัดเป็นแผนภูมิประสบการณ์ สำหรับเป็นบทฝึกอ่าน เช่น

เรา	เป็น	นักเรียน				
เรา	มา	โรงเรียน		ทุกวัน		
เรา	มา	โรงเรียน		พร้อมกับเพื่อน		
เรา	จะ	ช่วย	เหลือ	กัน		
ครู	สอน	ให้	เรา	ดี	ต่อ	กัน

ครูอาจได้เรื่องราวมาเขียนโดยการซักถามจากนักเรียน นำมาตัดแปลงคัดเลือก คำที่จะเขียนเป็นแผนภูมิให้เหมาะสม นำมาทำเป็นบทสอนอ่านได้ดีเช่นกันจะเห็นได้ว่า วิธีสอน อ่านภาษาไทยที่กล่าวมานั้น มีข้อดี และข้อจำกัดของแต่ละแบบแต่ละวิธี การนำมาใช้จะต้องเลือก วิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสื่อ อุปกรณ์ และวัตถุประสงค์ และความต้องการของผู้เรียนด้วย กล่าวโดยสรุป การอ่านประกอบด้วย การอ่านในใจ และการอ่านออกเสียง โดยการอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อขยายความรู้ การจับใจความสำคัญนำไปสู่การสรุปความ แปล ความ ตีความ ขยายความ การวิเคราะห์ความ และการวิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่อง ส่วนการอ่านออก เสียงเป็นการเปล่งเสียงออกมาตามตัวอักษรที่ปรากฏ เน้นกระบวนการทำให้เกิดความรู้สึก การสื่อ ความหมายโดยผู้ฟังได้รับอรรถรสในการฟังไปด้วย เช่น การอ่านบทความ และการอ่านร้อยกรอง ประเภทต่าง ๆ

### 2.1.5 ปัญหาการอ่านของนักเรียน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 139 – 140) กล่าวว่า นักเรียนที่มีปัญหาทาง การเรียนจะมีพฤติกรรมการอ่านที่ปรากฏ คือ อ่านเรื่องแล้วจำเหตุการณ์ไม่ได้ หรือจำได้เพียง

เล็กน้อย ผลการอ่านอยู่ในระดับต่ำที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาอื่น ๆ ความผิดปกติที่ปรากฏให้เห็น คือ

- 1) มีประสบการณ์ทางภาษาน้อยมาก พื้นฐานในการอ่านต่ำกว่านักเรียนในวัยเดียวกัน
  - 2) พัฒนาการของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาไม่เจริญตามลำดับชั้นอายุ
  - 3) มีความสนใจในเรื่องที่ครูนำมาให้อ่านน้อย ไม่รับรู้ในเรื่องใด ๆ เพราะสาเหตุมาจากเนื้อหายากเกินระดับความสามารถของสมองที่จะรับไว้ได้
  - 4) ทำงานไม่เป็นระเบียบ สะเพร่า อ่านไม่จบ โดยไม่คำนึงถึงเนื้อเรื่องที่อ่านทำให้จำเรื่องที่อ่านไม่ได้
  - 5) ไม่มีเป้าหมายในการอ่าน ไม่รู้ว่าอ่านเพื่ออะไร ขาดแรงจูงใจในการอ่าน
- สรุปได้ว่าปัญหาการอ่านของนักเรียน คือ นักเรียนมีประสบการณ์ทางภาษาน้อยมีพื้นฐานต่ำกว่านักเรียนวัยเดียวกัน อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ จำเหตุการณ์ไม่ได้ จึงมีความสนใจในการอ่านน้อย ขาดเป้าหมายในการอ่าน ขาดแรงจูงใจในการอ่าน และบางคนมีพัฒนาการของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาไทยบกพร่อง จากสาเหตุดังกล่าวทำให้เป็นปัญหาต่อการอ่านของนักเรียน

## 2.2 ทักษะการเขียน

### 2.2.1 ความหมายของการเขียน

วชิระ จันทาโทอ่อน (2532 : 27) กล่าวว่า การสะกดคำ คือความสามารถในการเขียนเรียงคำตามลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดได้ถูกต้องและสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ประโยชน์ได้

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2542 : 123) กล่าวว่า การเขียน คือ ทักษะการใช้ภาษาชนิดหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอารมณ์ และความรู้สึกร่วมกับข่าวสาร เป็นการสื่อสารหรือความหมายโดยมีตัวหนังสือ ตลอดจนเครื่องหมายต่าง ๆ แทนถ้อยคำในภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตามความมุ่งหมายของผู้เขียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กล่าวว่า ผู้ที่กำหนดวิธีเขียนตัวสะกดในพจนานุกรมนั้น ย่อมมีหลักเกี่ยวกับประวัติของคำ และมีหลักการ ช่วยให้เกิดการสื่อสารในทางอ่านและการเขียนอย่างมีระเบียบแบบแผน

จากความหมายของการเขียนข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียน คือ การจัดเรียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ให้เป็นคำที่มีความหมาย นำคำดังกล่าวไปใช้ในการสื่อสาร เพื่อถ่ายทอด ความรู้ ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ ให้เข้าใจความหมายได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย

### 2.2.2 ความสำคัญของการเขียน

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเขียนก็เป็นทักษะหนึ่งของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ในเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ของการเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ไว้ว่า การเขียนคำได้ถูกความหมาย และตัวสะกดการันต์ การเขียนประโยค ข้อความและเรื่องราว การเขียนแสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการ การใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน มารยาทการเขียน นิสัยรักการเขียน และการเขียนจดบันทึกความรู้และประสบการณ์และเรื่องราวชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ. 2545 : 48)

นพดล จันทรเพ็ญ (2531 : 91) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

- 1) การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
- 2) การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้และสติปัญญาของมนุษย์
- 3) การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
- 4) การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์มนุษย์
- 5) การเขียนสามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น การเล่าเรียนเป็น

ต้น

สุรศักดิ์ กาญจนการุณ (2531 : 34) กล่าวว่า การเขียนคำ คือ ความสามารถในการเขียนคำเรียงตามลำดับ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดให้ถูกต้อง และสามารถนำหลักในการเขียนประโยคได้ด้วย

สุทธิวงษ์ พงษ์ไพบูลย์ (2536 : 5) ได้กล่าวว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ การคิด หรืออารมณ์ ความรู้สึกออกมาเป็นตัวอักษรให้ผู้อ่านได้เข้าใจ หรือรับรู้ได้ตามเจตนาารมณ์ของผู้เขียน และภาษาที่ใช้เขียนนั้นจะต้องสละสลวย มีความไพเราะ เต็มไปด้วยศิลปะ

กองทัพ เคลือบพณิชกุล (2542 : 123 -124) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่า การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะใช้บันทึกหรือถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งสำหรับตนเอง และผู้อื่น การเขียนจึงเป็นทักษะรวมที่จะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานจากทักษะการฟัง การพูด และการอ่าน ซึ่ง จะช่วยให้ผู้เขียนมีพื้นฐานความรู้ มีข้อมูล และประสบการณ์เพียงพอที่จะนำมาเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ได้ คังปรารธนา

ความสำคัญของการเขียนข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด ความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้เขียน การเขียนคำ ได้ถูกต้องตามความหมายและการสะกดการันต์ ได้ถูกต้อง จะช่วยให้การเขียนสื่อสารมีความถูกต้องตรงตามจุดประสงค์

### 2.2.3 หลักการสอนเขียนสะกดคำ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการเขียนดังนี้ ฝึกวิธีเขียนพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ให้ถูกต้องการวางตำแหน่ง ตัวอักษรให้ถูกต้อง การเว้นช่องไฟให้พองาม และการรักษาระดับบรรทัดในการเขียน ฝึกเขียน ตัวหนังสือไทยให้มีหัว หวังไม่บอด ตัวอักษรให้ตัวเสมอกัน การเขียนเน้นลายมือที่อ่านง่ายเป็น ระเบียบและสวยงาม ให้ฝึกปฏิบัติและกวดขันการเขียนให้ถูกต้องตามเกณฑ์จนเป็นนิสัย (กรม วิชาการ. 2545 : 12)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้ กล่าวถึงการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง ไว้ 8 ด้าน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2536 : 26)

- 1) การใช้รูปวรรณยุกต์
- 2) การเขียนคำที่ออกเสียง อะ
- 3) การเขียนคำที่ออกเสียง อ้า
- 4) การเขียนคำพ้องเสียง
- 5) การเขียนตัวการันต์และการใช้ไม้ทัณฑฆาต
- 6) การใช้ ช ทร

7) การใช้ น ฉ

8) การใช้ รร

สรุปได้ว่าหลักการสอนเขียนสะกดคำ วิธีการสอน คือ ฝึกวิธีเขียนพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ให้ถูกต้องการวางตำแหน่งตัวอักษรให้ถูกต้อง การเว้นช่องไฟให้พองาม และการรักษาระดับบรรทัดในการเขียน ฝึกเขียนตัวหนังสือไทยให้มีหัว ห้วนไม่บอด ตัวอักษรให้ตัวเสมอกัน การเขียนเน้นลายมือที่อ่านง่ายเป็นระเบียบและสวยงาม โดยให้ฝึกปฏิบัติและทวนซ้ำ การเขียนให้ถูกต้องตามเกณฑ์จนเป็นนิสัย

#### 2.2.4 ปัญหาการเขียนสะกดคำผิด

การเขียนสะกดคำที่นักเรียนในระดับประถมศึกษาฯ ยังไม่คืบหน้า จะพบว่านักเรียนที่เรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้วประสบความสำเร็จทางการเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน การเขียนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย อันอาจจะมีสาเหตุมาจากหลักสูตรประถมศึกษา แบบเรียน วิธีสอน ครูผู้สอน การประเมินผล ดังจะเห็นได้จากวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาพบว่าวิชาภาษาไทยโดยเฉพาะด้านการอ่านการเขียนสะกดคำต่ำมาก และผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาไทย การเขียนและการสะกดคำต่ำมากเช่นกัน

คู่มือครู แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ ภาษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ได้วิเคราะห์ข้อบกพร่องของคำที่นักเรียนเขียนผิด ได้รายการข้อบกพร่อง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 60)

- 1) เขียนพยัญชนะต้นผิด
- 2) ไม่เขียนพยัญชนะต้นของคำที่ใช้อักษรนำ เช่น หลั่ง เขียนผิดเป็น ลั่ง
- 3) เขียนพยัญชนะตามตัว และตัวควบผิด เช่น แปร่งพิน เขียนเป็น แปลงพิน
- 4) ไม่เขียนพยัญชนะตัวตาม และตัวควบ เช่น ครู เขียนเป็น กู
- 5) วางตำแหน่งสระผิด เช่น เพื่อน เขียนเป็น พื่อน
- 6) เขียนสระผิด เช่น มือ เขียนเป็น มีอ
- 7) ไม่เขียนสระเช่น จัน เขียนเป็น ฉน
- 8) วางตำแหน่งตัวสะกดผิด เช่น วันจันทร์ เขียนเป็นวันจันทร์

9) เขียนสะกดผิด เช่น ความสุข เขียนเป็น ความสุก

10) ไม่เขียนตัวสะกด เช่น เล็ก เขียนเป็น เละ

11) วางตำแหน่งวรรณยุกต์ผิด เช่น บ้าน เขียนเป็น บานี้

สรุปได้ว่าปัญหาการสอนเขียนสะกดคำผิด มีหลายสาเหตุ ซึ่งสาเหตุที่พบมากที่สุดทำให้นักเรียนเขียนผิด คือ การเขียนพยัญชนะ ต้น พยัญชนะตามตัว พยัญชนะตัวควบผิด การออกเสียงสระผิด และการวางตำแหน่งวรรณยุกต์ผิด

### 2.2.5 สาเหตุที่ทำให้สะกดผิด

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้สะกดคำผิด ๆ นั้น คือ การละเลยไม่ตระหนักในความสำคัญของการสะกดให้ถูกต้อง และขาดการสังเกตจนทำให้ใช้แนวเทียบผิดและเขียนผิด เช่น เขียนคำ “สำออง” โดยเติม ้ เพราะเทียบกับ “องค์” เขียนคำ “สังเกต” โดยเติม “สระอุ” เพราะเทียบกับ “เหตุ” การสังเกตช่วยให้เราสรุปหลักเกณฑ์ได้ แล้วนำไปใช้เป็นหลักในการสะกดคำให้ถูกต้อง สาเหตุที่ทำให้สะกดผิด มีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2536 : 26)

- 1) เคยเห็นแบบอย่างมาผิด
- 2) เข้าใจพจนานุกรมหรือหลักภาษาผิด
- 3) ไม่ทราบความหมายของคำ
- 4) เขียนตามเสียงพูดเสียงอ่าน
- 5) เขียนตามสำเนียงภาษาถิ่น

สรุปได้ว่าสาเหตุที่ทำให้สะกดผิด คือการไม่ตระหนักในความสำคัญของการสะกดให้ถูกต้อง ขาดการสังเกตจนทำให้ใช้แนวเทียบผิดและเขียนผิด การตระหนักถึงความสำคัญของการสะกดให้ถูกต้อง และการสังเกตที่ดี ช่วยให้เราสรุปหลักเกณฑ์ได้ แล้วนำไปใช้เป็นหลักในการสะกดคำให้ถูกต้อง



## 2.3 ทักษะการฟัง การดู และการพูด

### 2.3.1 ทักษะการฟัง

#### 1) ความหมายของการฟัง

บันลือ พฤกษ์วัน (2538 : 39) ได้ให้ความหมายของการฟังไว้ว่า การฟัง คือ การได้ยินโดยมีความตั้งใจจะรับและเกิดความเข้าใจตามเจตนาที่ฝ่ายหนึ่งสื่อมา ส่วนการได้ยินนั้นหาได้มีความตั้งใจหรือสนใจเป็นทุนไม่ ความหมายของการฟังลึกซึ้งมากกว่า เมื่อเราจะให้ใครฟังเราพูด เราจึงต้องทำให้หรือมีวิธีที่ทำให้เขาสนใจ ตั้งใจที่จะฟังหากปราศจากความตั้งใจหรือสนใจแล้ว ก็คงเป็นการได้ยินเท่านั้น

สนิท สัต โยภาส (2532 : 93) กล่าวว่า การฟัง คือ การที่เราได้ยินเสียงของถ้อยคำพร้อมทั้งติดตามเรื่องราวที่ได้ยินจนเกิดความเข้าใจ และสามารถจับใจความสำคัญได้เพื่อนำไปใคร่ครวญในสิ่งที่ได้ยิน

วรรณ โสมประยูร (2537 : 83) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง การแปลความหมายของเสียงที่ได้ยินโดยใช้สมาธิหรือความตั้งใจอย่างจริงจัง จนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินนั้นเพราะการฟังเป็นทักษะการรับเข้าตามหลักของภาษาศาสตร์

การฟังข้างต้นสรุปได้ว่า การฟัง คือการแปลความหมายของเสียงที่ได้ยินสามารถจับใจความสำคัญแล้วเข้าใจความหมายของเสียงที่อีกฝ่ายหนึ่งสื่อมา

#### 2) จุดมุ่งหมายของการสอนฟัง

บันลือ พฤกษ์วัน (2538 : 40) ได้กล่าวว่า การสอนฟังมีจุดมุ่งหมายปลายทางอยู่ที่รู้จักฟังหรือฟังเป็น (Listenable) การฟังเป็นนั้นจะต้องเข้าใจความหมาย เกิดความเข้าใจ การคิดหาเหตุผล

2.1) จุดมุ่งหมายของการฟังที่ควรเน้น คือ (ทัศนีย์ สุขเมธี. 2539 : 79-80)

2.1.1) เพื่อพัฒนาความพร้อมในเรื่องการแยกเสียงต่าง ๆ ได้ (สำหรับผู้เริ่มเรียน)

2.1.2) ให้มีมารยาทในการฟัง จำเป็นต้องฝึกควบคู่ไปกับการเรียนทักษะอื่นและไม่จำเป็นต้องฝึกเฉพาะแต่ในเวลาสอนภาษาไทยเท่านั้น ถ้านำไปฝึกและปฏิบัติในการเรียนการสอน ในกลุ่มวิชาอื่นด้วยจะได้ผลดีมาก

- 2.1.3) เพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้
- 2.1.4) เพื่อการนำความรู้จากสิ่งที่ฟังมาประยุกต์ใช้
- 2.1.5) เอกสารการสร้างนิสัยที่ดีในการฟัง และฝึกการแสวงหาความรู้

จากการฟัง

- 2.1.6) เพื่อพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษา โดยเน้นการฟังเพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการออกเสียง วิธีการพูดของคนให้ถูกต้องชัดเจน
- 2.1.7) เพื่อให้สามารถสรุปเรื่องราวจากการฟังแล้วเล่าเรื่องที่ฟังได้หรือจดบันทึกได้
- 2.1.8) เพื่อให้สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้
- 2.1.9) เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้ โดยสามารถแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือขัดแย้งได้อย่างสุภาพ
- 2.1.10) เพื่อให้สามารถวินิจฉัยเรื่องที่ฟัง จนทราบเจตนาของผู้พูดได้
- 2.1.11) เพื่อพัฒนาทักษะในการฟังโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเน้นในการสอนแต่ละครั้ง

2.2) จุดมุ่งหมายการสอนฟังในชั้นประถมศึกษาดังนี้(สนิท สัตโยภาส. 2532 :

93)

- 2.2.1) ให้มีมารยาทในการฟัง
- 2.2.2) ให้มีสมาธิในการฟัง
- 2.2.3) ฟังแล้วเข้าใจความหมายตามความประสงค์ของผู้พูด
- 2.2.4) สามารถเก็บใจความสำคัญหรือสาระสำคัญของสิ่งที่ฟังได้
- 2.2.5) ฟังอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.2.6) เกิดความคิดและจินตนาการจากการฟังได้

จึงสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการฟังนั้นผู้ฟังต้องฝึกควบคู่ไปกับทักษะอื่น ต้องมีสมาธิและมีมารยาทในการฟัง จึงจะเข้าใจในเรื่องที่ฟังและสามารถสื่อความหมายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

### 3) ความสำคัญของการฟัง

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2536 : 78) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฟังไว้ว่า การฟังเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญมากทักษะหนึ่ง ทั้งนี้ได้มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นซึ่งทำให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนต้องใช้ทักษะการฟังเป็นอันมาก

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2528 : 61) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฟัง ไว้ดังนี้

- 3.1) การฟังเป็นทักษะการรับสารที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3.2) การฟังมากทำให้เป็นผู้รอบรู้
- 3.3) การฝึกฟังเป็นการฝึกมารยาทเพื่อการอยู่ร่วมกันได้ดีในสังคมลักษณะ

การฟังที่ดี

การฟังเป็นพฤติกรรมที่ต้องฝึกฝนจนเกิดการเรียนรู้ สนิท ตั้งทวี (2526 : 60-61) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟังที่ดีว่า การฟังที่ดีจะต้องมีสมาธิในการฟัง มีความสนใจในเรื่องที่จะฟัง ฟังด้วยความพยายาม ตั้งใจฟังอย่างสำรวม โดยมารยาทอันดีงามต้องวางใจเป็นกลางมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการฟัง เมื่อฟังแล้วต้องจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่ฟังได้ และวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังได้

สรุปได้ว่าการฟังเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญมากอีกทักษะหนึ่ง เนื่องจาก การฟังเป็นการรับสาร ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความคิด เกิดการสรุปประเด็นที่ฟัง วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟัง ผู้มีทักษะการฟังสามารถนำความรู้จากการฟังดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างดี

### 4) หลักการสอนฟัง

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 95) กล่าวว่า หลักการสอนฟังที่ดีสำหรับนักเรียนมีดังนี้

- 4.1) ควรสอนให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการของการฟังแต่ละประเภท พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
- 4.2) ควรให้นักเรียนฝึกทักษะการฟังแต่ละประโยคให้ครบ เพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้ในโอกาสที่แตกต่างกัน

- 4.3) ควรพูดให้ชัดถ้อยชัดคำ และอย่าพูดเร็วเกินไปจนนักเรียนฟังไม่ทัน รวมทั้งครูควรเป็นแบบอย่างผู้ฟังที่ดีด้วย
- 4.4) ควรจัดบรรยากาศในการฟังให้เหมาะสม เช่น ไม่นั่งเบียดกันเกินไป ไม่มีเสียงรบกวน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ
- 4.5) กิจกรรมที่สอนต้องเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากฟัง และควรให้กำลังใจในการฟังของนักเรียนด้วยการกล่าวชม
- 4.6) กิจกรรมการสอน ควรส่งเสริมให้ใช้ความคิดจากเรื่องที่ฟังให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม โดยการอภิปรายซักถามได้บ้าง
- 4.7) การเลือกเรื่องที่จะใช้สอนฟัง ควรเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัว และเกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือเป็นเรื่องที่มีความหมายต่อนักเรียน
- จากความรู้เรื่องการฟังที่กล่าวมาพอสรุปว่า ทักษะการฟังมีความสำคัญต่อการเรียนภาษา และวิชาการต่าง ๆ และในชีวิตประจำวันของคนเราใช้การฟังมากกว่าการพูดและการเขียน ฉะนั้นครูควรฝึกให้เด็กมีพื้นฐานในการฟังที่ดี สามารถจับใจความของเรื่องที่ฟังได้ เข้าใจเรื่องที่ฟัง มีมารยาทในการฟัง มีนิสัยที่ดีในการฟัง ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้อง

### 2.3.2 ทักษะการดู

#### ความหมายของการดู

ประพนธ์ เรื่องณรงค์ (2545 : 101) ได้ให้ความหมายของการดูไว้ว่า การดูเป็นการแปลความหมายของตัวภาพที่เห็นออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่เห็นตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้ดูสามารถนำความรู้ความคิดหรือเรื่องราวที่เห็นไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการเรียนและในชีวิตประจำวัน

การดูกับการอ่านมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในแง่ของการรับสาร (สิ่งที่ดู) แล้วความหมายของสิ่งที่อ่านหรือดูออกมามีประสิทธิภาพ นั่นคือสามารถวิเคราะห์ได้ ดีความได้ ประเมินค่าได้ว่ามีประโยชน์น้อยอย่างไรด้านใด และสามารถแสดงทัศนะหรือแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์ได้ว่าพิจารณาถึงความเหมาะสมและไม่เหมาะสมได้ว่า ส่วนไหนคิดหรือถูกอย่างไร น่าเชื่อถือหรือไม่ และนำสิ่งที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อ ๆ ไป

การดูเป็นทักษะที่สามารถฝึกได้เหมือนกับการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนซึ่งนักเรียนจะต้องฝึกบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ เป็นประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง

กล่าวโดยสรุป การดูเป็นทักษะการแปลความหมายของตัวภาพ ข้อความ เรื่องราว และสิ่งที้อื่น ๆ ที่เห็นออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่เห็น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ จึงจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการดูไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

### 2.3.3 ทักษะการพูด

#### 1) ความหมายของการพูด

บันลือ พุททษะวัน (2538 : 55) ได้สรุปการพูดไว้ว่า การพูดเป็นการเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูด ประโยค หรือวลีมีความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจและสามารถแสดงอาการปฏิกิริยาให้สอดคล้องกับความหมายที่พูด

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 99) ได้ให้ความหมายการพูดไว้ว่า การพูดเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่งโดยใช้น้ำเสียง ภาษา กริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความในใจไปให้ผู้ฟังรู้หรือเข้าใจความต้องการ หรือความรู้สึกนึกคิดของคน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2534 : 260) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า การพูด คือ การสื่อสารความคิด ประสบการณ์ และความต้องการของผู้พูดส่ง ไปสู่ผู้ฟังเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ โดยอาศัยน้ำเสียง ภาษา และกริยาท่าทางเป็นสื่อ

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541 : 22 – 23) กล่าวว่า การพูดเป็น ทักษะอย่างหนึ่ง คือจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ ทักษะการพูดนั้นประกอบด้วยกิจกรรมที่ซับซ้อนและพัฒนาการทางภาษาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความพร้อมของ อวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้ในการพูด ไม่มีอวัยวะที่ใช้ในการพูด อันใดอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้ได้ ตั้งแต่เกิดหรือหลังเกิดเล็กน้อย การพูดนั้นต้องอาศัยการทำงานประสานกันของริมฝีปาก ลิ้น กล้ามเนื้อที่คอเท่า ๆ กับการทำงานของหลอดเสียง สายเสียงและลิ้น กว่าอวัยวะเหล่านี้จะเจริญพอสำหรับจะพูดได้ก็ต้องอาศัยเวลาสำหรับฝึกฝนตั้งแต่เล็กเพื่อให้อวัยวะเหล่านี้ทำงานประสานกัน ได้พอดี

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2545 : 109) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า การพูด หมายถึง การติดต่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ด้วยกันโดยการใช้สัญลักษณ์ คือ เสียง ภาษา ท่าทาง สีหน้า แววตา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดระหว่างกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพูด เป็นการสื่อความหมาย ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของผู้พูด ออกมาให้ผู้ฟังเข้าใจ โดยอาศัยน้ำเสียง ภาษา และกิริยาท่าทางเป็นสื่อ เพื่อให้เข้าใจความต้องการ

## 2) จุดมุ่งหมายของการสอนพูด

2.1) การพูดมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ (บันลือ พฤษะวัน. 2538 : 55)

- 2.1.1) มุ่งเสริมให้เด็กกล้าพูดเพื่อแสดงความต้องการและความคิดเห็นของตน
- 2.1.2) ฝึกให้รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการพูด ทั้งมารยาทในการพูด และท่วงที
- 2.1.3) มุ่งที่จะใช้ทักษะในการพูดของเด็กเป็นเครื่องนำไปสู่การเรียนรู้ และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเด็กเอง

2.1.4) มุ่งส่งเสริมให้เด็กกล้าพูดเพื่อแสดงความต้องการและความคิดเห็นของตน สนุกสนานในการพูด คุย และรู้จักหาข้อยุติได้แย้งในกลุ่ม

2.2) การสอนพูดมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (สนิท สัตโยภาส. 2532 : 96)

2.2.1) ให้กล้าพูดแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตัวเองที่จะพูดกับผู้อื่น

2.2.2) ให้สามารถใช้คำพูดได้ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกให้ตรงตามเรื่องราวหรือสิ่งที่ต้องการพูดได้

2.2.3) ให้สามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ชัดเจนถูกต้องตามภาษาไทย กลาง

2.2.4) ให้มีมารยาทในการพูด พูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ วางท่าทาง ประกอบการพูดได้อย่างเหมาะสม เสียงดังพอควร

สรุปได้ว่าการสอนพูดมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ฝึกให้ผู้พูดมีความกล้า ความมั่นใจในการพูด ซึ่งผู้พูดต้องรู้หลักการ วิธีการพูด การใช้คำพูดให้เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถพูดได้คล่องแคล่ว ชัดเจน มีบุคลิกภาพที่ดีขณะพูด และมีมารยาทในการพูด

### 3) ความสำคัญของการพูด

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2528 : 66) กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ว่าการพูดเป็นทักษะการส่งสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ผู้มีความสามารถในการพูดจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการพูด

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ว่าการพูดเป็นรูปหนึ่งของการติดต่อสื่อความหมายหรือคิดด้วยถ้อยคำ (Oral communication) คู่ไปกับการติดต่อสื่อความคิดที่ใช้การเขียนสัญลักษณ์แทนความคิด (Written communication)

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 100) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ว่าการพูดเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะคำพูดเป็นเครื่องมือสื่อสารความคิดที่รวดเร็ว แพร่หลาย ได้ผลอย่างยั่งยืนนอกจากจะพูดในโอกาสทั่วไปในชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีโอกาสอื่น ๆ ที่ต้องพูดอย่างเป็นทางการหรือพูดเชิงวิชาการ

หลักการสอนทักษะการพูด (สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 124) กล่าวว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดและความรู้ของตนเองออกมาให้ผู้อื่นทราบ เป็นทักษะที่มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนจึงจะพัฒนา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของครูควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจสามารถปฏิบัติได้

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 113-116) กล่าวว่า หลักการสอนพูดที่ส่งผลต่อนักเรียนนั้นจะต้องมีการดำเนินการสอนพูดดังนี้

3.1) ศึกษาความพร้อมของนักเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ก่อนสอนครูต้องศึกษาความพร้อม เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนภาษาไทย

3.2) ศึกษาภูมิหลังของนักเรียน เพราะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาดังนั้นการสอนภาษาไทยครูจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนในด้านต่าง ๆ

3.3) สร้างบรรยากาศที่อิสระเสรี ไม่เคร่งครัด ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ จะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์

3.4) ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในการจัดกิจกรรมการสอนครูจึงควรตระหนักถึงความสามารถเฉพาะตัวของนักเรียนด้วยว่ามีความสามารถที่จะพัฒนาขึ้นมากน้อยเพียงใด

3.5) ควรฝึกทักษะให้นักเรียนทุกคน เพราะนอกจากนักเรียนจะได้มีความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเอง เพื่อนและครูแล้ว เป็นการสอดแทรกแนวความคิดตามระบอบประชาธิปไตยให้กับนักเรียนทางอ้อมด้วย

3.6) ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง ครูควรจัดกิจกรรมฝึกพูดในโอกาสต่าง ๆ เช่น การอภิปราย การรายงาน การกล่าวขอบคุณ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกพูด

3.7) การสอนพูดต้องค่อยเป็นค่อยไป โดยจัดเนื้อหาจากง่ายไปยากอีกทั้งคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก

3.8) การสอนพูดต้องอาศัยศรัทธาของผู้เรียน ครูจะต้องบอกประโยชน์ของการพูดเป็นให้กับนักเรียน ครูควรปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนศรัทธา

3.9) ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับนับเป็นการเสริมแรงยังเป็นผลให้นักเรียนรู้จักประเมินตนเอง และหาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง

3.10) การพัฒนาการพูดให้มีประสิทธิภาพ ต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขช่วยเหลือเรื่องการพูดของนักเรียน และครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดให้สม่ำเสมอ

3.11) การเรียนการสอนจะได้ผลดีต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนด้วย ในการขอความช่วยเหลือแก้ปัญหาการพูดของเด็กที่บกพร่องได้เป็นอย่างดี

ผดุง อารยะวิญญู (2541 : 4) ได้กล่าวถึง วิธีการสอนพูดธรรมชาตินี้ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดบทเรียนต้องให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพและความสนใจของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ตรงและใช้สิ่งแวดล้อมจริงของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง



สรุปได้ว่าการพูดเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะคำพูดเป็นเครื่องมือสื่อสารความคิดที่รวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนพัฒนา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของครูควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนให้เกิดทักษะการพูดเพื่อให้เกิดความมั่นใจสามารถปฏิบัติได้

#### 2.4 หลักการใช้ภาษา

กรมวิชาการ (2546 : 180) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นวิธีการที่มนุษย์ติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด และความรู้สึกต่อกัน เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ส่งสารก็ต้องมีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับสารผู้รับสารรับด้วยวิธีการฟังและการอ่าน ส่วนผู้ส่งสารก็จะส่งด้วยวิธีการพูดและการเขียน การที่ผู้ส่งสารส่งได้ครบถ้วนถูกต้องตามกระบวนการสื่อสาร แต่ฝ่ายผู้รับกลับรับสารไม่เข้าไปตามจุดประสงค์ของผู้สื่อสาร ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ความบกพร่องของการสื่อสาร การสื่อสารที่บกพร่องย่อมส่งผลเสียหาย เกิดปัญหามากมายหลายประการ ตั้งแต่ปัญหาเล็กๆจนถึงปัญหาใหญ่ ในสถาบันการศึกษาก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน การสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนที่เกิดปัญหาไม่เข้าใจในกระบวนการสื่อสารแก่กันและกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการเรียนการสอนอย่างแน่นอน หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา หลักสูตรให้นักเรียนต้องเรียนเกี่ยวกับทักษะทางการใช้ภาษาทั้งฟัง พูด ดู อ่าน และเขียนในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยการกำหนดให้ใช้ทักษะทางการอ่านนำไปสร้างความรู้ความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและสร้างนิสัยรักการอ่าน ทักษะทางการเขียนเพื่อสื่อสาร การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถใช้ทักษะการฟัง การดู การพูด เลือกรับและดูอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังมีการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนให้เหมาะสมแก่โอกาสสถานการณ์อีกด้วย สาระต่าง ๆ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นภาระงานการสอนที่ท้าทายครูในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในยุคปฏิรูปการศึกษาที่มีสื่อเทคโนโลยีมากมายหลายประเภท ล้วนจูงใจให้นักเรียนหันไปสนใจสื่อเหล่านี้มากกว่าที่จะให้ความสำคัญแก่การสอนที่มีแต่หนังสือเรียนมีคู่มือครูมีตำรา และเอกสารต่าง ๆ บ้าง หรือไม่มีบ้าง หรือสอนไปเรื่อย ๆ โดยไม่คำนึงถึงความสนใจและความรู้สึกของนักเรียนแต่ประการใด ขาดการทုံมทอยอย่างจริงจัง ผลสำเร็จทางการเรียนการสอนย่อมเกิดขึ้นยาก ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องใช้องค์วิธีสอนที่น่าสนใจน่าสนใจ

นักเรียนให้หันมาใส่ใจ ตั้งใจเรียนและฝึกปฏิบัติด้วยความพอใจ เต็มใจ ผลงานที่เกิดขึ้นก็จะสร้างความประทับใจและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอน

วีณา วิสเพ็ญ (2536 : 94 -96) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการสอนหลักภาษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในวิชาบังคับว่า ให้สามารถสังเกตลักษณะของภาษาไทย เข้าใจหลักภาษาไทยที่จะทำให้ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสำคัญของการสอนหลักภาษา ทำให้รู้ภาษาของตนเอง และเห็นความสำคัญของระเบียบแบบแผนทางภาษาว่า จะช่วยให้คนไทยใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เป็นการรักษาให้ดำรงอยู่ แม้ภาษาจะเปลี่ยนแปลงหรือวิวัฒนาการไปตามธรรมชาติของภาษา จะเปลี่ยนไปอย่างมีระเบียบ มีความรู้เรื่องภาษาคือจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน และเป็นความรู้พื้นฐานแก่นักเรียนบางคนที่อาจประกอบอาชีพทางด้านภาษา

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2536 : 142 – 143) กล่าวว่า การสอนหลักภาษามีความสำคัญคือ ให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทยเป็นอย่างดี และนำความรู้ที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งจะเน้นหลักยึดในการรักษาภาษาให้คงรูปและจะช่วยให้วิวัฒนาการหรือความงอกงามของภาษาเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน

กล่าวโดยสรุปการสอนหลักการ ใช้ภาษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการนำภาษาไทยไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหลักภาษามีความสำคัญทั้งในด้านการรักษารูปแบบและการวิวัฒนาการของภาษาให้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน

## 2.5 วรรณคดีและวรรณกรรม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ว่า “... เข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง...” รวมทั้งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้รายปี นอกจากนี้ยังมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2545 เรื่อง วรรณคดีสำหรับจัดการเรียนการสอน ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดรายชื่อวรรณคดีที่ให้เรียนในแต่ละช่วงชั้น รวมทั้งแนวทางการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยไว้ด้วย (กรมวิชาการ. 2546 : 346)

2.5.1 ความสำคัญของวรรณคดีวรรณกรรม วรรณคดี เป็นสิ่งสร้างสรรค์อันล้ำค่าของมนุษย์ มนุษย์สร้างและสื่อสารเรื่องราวของชีวิต วัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นไปของมนุษย์ด้วยกลวิธีการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาซึ่งมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย (กรมวิชาการ. 2546 : 325)

2.5.2 ข้อควรคำนึงในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ครูผู้สอนควรคำนึงในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) วรรณคดีเป็นผลผลิตของภาษา เป็นผลงานที่นำมาร้อยเรียงอย่างประณีตงดงาม การศึกษาวรรณคดีให้ได้รส ได้รู้ค่าของวรรณคดีจึงต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ทางภาษาเป็นสำคัญ ได้แก่ การอ่านวินิจฉัยด้วยตนเอง การฟังผู้อื่นอ่านออกเสียง ฟังการอภิปราย การเล่าถึง วรรณคดี การพูดเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่านแล้ว เช่น การเล่า การพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการพูดแสดงทัศนะ ส่วนการเขียนเกี่ยวกับวรรณคดีก็มีมากด้วยเช่นกัน เช่น บันทึกเรื่องที่ได้อ่าน ฟัง ย่อเรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนรายงานเรื่องที่ได้อ่านว่าเกี่ยวกับวรรณคดีที่เรียน การดูก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับวรรณคดี เช่น การดูภาพฝาผนัง ภาพเขียน ละคร โขน ล้วนมีประโยชน์ กล่าวโดยรวมได้ว่าการเรียนวรรณคดีเป็นการบูรณาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 อย่าง รวมทั้งการดู ผสมผสานกับการคิด การจัดการเรียนการสอนจึงควรพึงเล็งให้เกิดการบูรณาการดังกล่าว เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล

2) การจัดการเรียนการสอนประเภทร้อยกรอง การอ่านออกเสียงเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะบทร้อยกรองมีความงามไพเราะ อันเกิดจากผู้ประพันธ์คัดสรรคำนำมาบรรจงจัดเรียงเป็นวรรคเป็นบทตามเกณฑ์ของฉันทลักษณ์ ร้อยกรองแต่ละประเภทจะกำหนดจำนวนคำ จำนวนวรรค เสียงสัมผัส เสียงหนักเบา ที่ผสมผสานกันแล้วเกิดจังหวะ ลีลา การกระทบกระทั่งของเสียงทำให้เกิดความไพเราะ ดังนั้นการอ่านร้อยกรองจึงควรอ่านออกเสียง อ่านให้ถูกจังหวะ ออกเสียงอักขระชัดเจน (ช่วยการอ่านออกเสียงให้ชัดด้วย) ควรพินิจคำในบทร้อยกรอง อ่านให้มีลีลาจังหวะตามเนื้อความ อาจเป็นจังหวะเนิบช้า อ่อน โชนหรือตึกคักสนุกสนานหรือกระชั้นกระชาก ข้อสำคัญให้ทุกคนในชั้นเรียนมีโอกาสได้อ่าน อาจอ่านเป็นกลุ่มเป็นแถว อ่านเดี่ยว อ่านทั้งชั้น สลับกันไป เมื่อนักเรียนสามารถอ่านถูกจังหวะแล้ว ควรฝึกอ่านทำนองเสนาะ

3) การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องยาวที่ตัดตอนมาให้เรียนสำหรับนักเรียนชั้นเล็ก ครูอาจเล่าเรื่องก่อนถึงตอนที่อ่าน เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง ถ้าครูมีวิธีเล่าที่สนุกจะ จูง

ใจนักเรียนให้อยากเรียนมากขึ้น การเล่าไม่ควรให้ฟังไปเรื่อย ๆ แต่ต้องกำหนดให้ฟังอย่างมีจุดหมาย เช่น ฟังแล้วตอบคำถามได้ หรือฝึกบันทึกจากการฟังไปด้วย

4) การเรียนการสอนวรรณคดีประเภทมีเนื้อเรื่อง ครูควรให้นักเรียนได้รับการฝึกให้พินิจตัวละครอย่างละเอียด โดยเฉพาะตัวละครเอก ให้สังเกตคำพูด ความคิด การกระทำของตัวละครทุกตัว และทำความเข้าใจว่าเหตุใดตัวละครจึงทำเช่นนั้น และพิจารณาว่าตัวละครต่าง ๆ นั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างไร นอกจากนี้ควรพิจารณาฉากของเรื่อง ฉากหมายถึงเวลาและสถานที่ที่เรื่องเกิดขึ้น

5.2.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอน วรรณคดี เป็นหนังสือที่มีคุณลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ไม่แนะนำไปในทางเสื่อมเสีย และเป็นหนังสือที่แต่งได้ถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบวิธีทางภาษา ส่วนวรรณกรรม คือหนังสือทั่วไปที่เป็นข้อเขียนและเล่าด้วยถ้อยคำ การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม นับได้ว่าเป็นงานที่มีคุณค่ายิ่งของครูภาษาไทย เนื่องจากช่วยให้นักเรียน ได้พบว่า วรรณคดีหรือวรรณกรรมที่เรียนนั้นมีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์อย่างไร มีคุณค่าต่อตนเองและต่อสังคมอย่างไร เมื่อเห็นคุณค่าแล้วนักเรียนย่อมเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีความหมาย สนุก และเกิดประโยชน์สูงสุดได้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ได้แก่

- 1) อ่านเข้าใจ การอ่านเข้าใจนับเป็นขั้นตอนแรกในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งครูจะต้องเตรียมการสอน โดยอ่านวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่จะสอนนั้นให้เข้าใจ และจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง เข้าใจศัพท์
- 2) ได้เสียงเสนาะ การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ส่วนแต่มีเสียงเสนาะของคำประพันธ์ หากอ่านแล้วยังไม่เข้าใจไม่ควรผ่านเลยไป ควรศึกษาคำศัพท์นั้นให้เข้าใจเสียก่อน
- 3) เจาะแนวคิดสำคัญ การสอนให้นักเรียนเจาะแนวคิดสำคัญของเรื่อง (Theme) ได้จะต้องให้นักเรียนอ่านเข้าใจเสียก่อน
- 4) หมั่นวิเคราะห์วินิจฉัย การสอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์วินิจฉัย คือ การสอนให้นักเรียนสามารถแยกแยะและพิจารณาเรื่องที่อ่านได้ทั้งรูปแบบ เนื้อหา กลวิธีและการใช้ภาษาว่าแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดอย่างไร

5) ใส่ใจวิพากษ์วิจารณ์ การสอนให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน มีความสำคัญ เมื่อวิเคราะห์วินิจฉัยรายละเอียดต่าง ๆ และสามารถแสดงให้เห็นความประสานสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น ได้อย่างมีเหตุผล

6) ประสานกิจกรรม การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมในการสอนวรรณคดีจะทำให้ การเรียนการสอนสนุกและน่าสนใจยิ่งขึ้น

7) สัมพันธ์เนื้อหา การเรียนการสอนวรรณคดีให้สัมพันธ์กับเนื้อหาอื่น ๆ ทั้งใน วิชาเดียวกันและต่างวิชา

สรุปได้ว่าวรรณคดีและวรรณกรรมวรรณคดีนั้นมีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์เป็น สิ่งสร้างสรรค์อันล้ำค่าของมนุษย์ การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม นับได้ว่าเป็น งานที่มีคุณค่ายิ่งของครูภาษาไทย เนื่องจากช่วยให้นักเรียนได้พบว่า วรรณคดีหรือวรรณกรรมที่ เรียนนั้นมีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์อย่างไร มีคุณค่าต่อตนเองและต่อสังคมอย่างไร เมื่อเห็นคุณค่า แล้วนักเรียนย่อมเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีความหมาย สนุก และเกิดประโยชน์สูงสุดได้

### 3. ทฤษฎีพหุปัญญา

#### 3.1 ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of multiple intelligence)

นักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศส ชื่อ อัลเฟรด บินท์ และคณะ (พีระ รัตนวิจิตร. 2544 : 2) ได้ พัฒนาเครื่องมือสำหรับวัดผู้เรียนประถมศึกษาที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นผู้สอบตก เพื่อหาทาง ช่วยเหลือแก้ไข จากการพัฒนาเครื่องมือวัดนี้ทำให้เกิดแบบทดสอบเชาว์ปัญญาขึ้นครั้งแรกของโลก หลายปีต่อมาสหรัฐอเมริกาได้นำแบบทดสอบนี้ไปใช้และได้สร้างแบบทดสอบเพิ่มเติมขึ้นแล้ว นำไปใช้กันอย่างแพร่หลายดังเป็นที่รู้จักในปัจจุบันว่า แบบทดสอบไอคิว (IQ) ต่อมาหลังจากที่มี แบบทดสอบไอคิว ฉบับแรกประมาณ 80 ปี ได้มีนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ ฮาร์วาร์ด การ์ดเนอร์ ประกาศว่า พวกเขาตีความหมายของคำว่าฉลาด หรือเชาว์ปัญญาแคบไป ท่านได้เสนอไว้ในหนังสือ ชื่อ “ขอบเขตของจิต” เมื่อปี พ.ศ. 2526 ว่า ความฉลาดหรือเชาว์ปัญญาของมนุษย์มีอย่างน้อย 7 ด้าน ด้วยกัน โดยเรียกทฤษฎีนี้ว่า “ทฤษฎีพหุปัญญา”

ทิสนา แคมมณี (2548 : 85) กล่าวว่า ผู้บุกเบิกทฤษฎีนี้คือ การ์ดเนอร์ จากมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด (Harvard University) ในปี ค.ศ 1983 ได้เขียนหนังสือ ชื่อ “The Frames of Mind : The

Theory of multiple intelligence” ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง แนวคิดของเขาก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางความคิดเกี่ยวกับเชาว์ปัญญา (Intelligence) เป็นอย่างมากและกลายเป็นทฤษฎีที่ กำลังมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับเชาว์ปัญญา (Intelligence) ที่มีมาตั้งแต่เดิมนั้น จำกัดอยู่ที่ความสามารถ ทางด้านภาษา ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ และการคิดเชิงตรรกะหรือเชิงเหตุผลเป็นหลัก การวัดเชาว์ปัญญาของผู้เรียนจะวัดจากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทางสติปัญญา ซึ่ง ประกอบด้วยการทดสอบความสามารถทั้ง 2 ด้านดังกล่าว คะแนนจากการวัดเชาว์ปัญญาจะเป็น ตัวกำหนดเชาว์ปัญญาของบุคคลนั้นตลอดไป เพราะความเชื่อว่า องค์ประกอบของเชาว์ปัญญาจะ ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวัยหรือประสบการณ์มากนัก แต่เป็นคุณลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด การ์ดเนอร์ ให้นิยาม “เชาว์ปัญญา” ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหาเพื่อจะหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้ การ์ดเนอร์มีความเชื่อ พื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการคือ

ประการที่ 1 เชาว์ปัญญาของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษาและทาง คณิตศาสตร์ เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง 8 ประเภทด้วยกัน ซึ่งบอกว่า ความจริงอาจจะมี มากกว่านี้ คนแต่ละคนจะมีความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างไปจากคนอื่น และความสามารถใน ด้านต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ความสามารถที่ผสมผสานกันออกมาทำให้บุคคลแต่ละคนมีแบบแผนซึ่งเป็น เอกลักษณะเฉพาะตน

ประการที่ 2 เชาว์ปัญญาของแต่ละคนจะไม่ยู่คงที่อยู่ที่ระดับที่ตนมีตอนเกิด แต่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม

ทิสนา แคมมณี (2548 : 86) กล่าวถึงลักษณะ เชาว์ปัญญา ในความคิดของการ์ดเนอร์ เชาว์ปัญญาของบุคคลประกอบด้วยความสามารถ 3 ประการ คือ

3.1.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมชาติและ ตามบริบททางวัฒนธรรมของบุคคลนั้น

3.1.2 ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธ์กับบริบท ทางวัฒนธรรม

3.1.2 ความสามารถในการแสวงหาหรือตั้งปัญหาเพื่อหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีพหุปัญญา หมายถึง ทฤษฎีที่ส่งเสริมความฉลาดหรือเชาว์ปัญญาของมนุษย์ ในการทำหรือตอบเรื่องราวที่ไม่เคยทำ ซึ่งเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหา ออกแบบงาน และผลงานชนิดต่าง ๆ ในสถานการณ์ธรรมชาติ มีความเชื่อว่ามนุษย์มีความฉลาดหรือเชาว์ปัญญา 8 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) ด้านภาษา 2) ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ 3) ด้านมิติสัมพันธ์ 4) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว 5) ด้านดนตรี 6) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 7) ด้านการเข้าใจตนเอง 8) ด้านธรรมชาติ โดยคำนึงถึงศักยภาพของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

### 3.2 ความหมายพหุปัญญาและเชาว์ปัญญา

#### 3.2.1 ความหมายของพหุปัญญา

พีระ รัตนวิจิตร และคณะ (2544 : 2) ได้ให้ความหมายของพหุปัญญาไว้ว่า หมายถึงศักยภาพความสามารถของมนุษย์ในการแก้ปัญหา หรือออกแบบงานและผลงานชนิดต่าง ๆ ในสถานการณ์ธรรมชาติ

กรมวิชาการ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายของพหุปัญญาไว้ว่า พหุปัญญา คือ ความรู้ ความสามารถ และปัญญาที่หลากหลาย

สุพิตร สมหนองหว่า (2547 : 63) กล่าวว่า พหุปัญญาหมายถึง ศักยภาพ ความสามารถของมนุษย์ที่หลากหลายในการเรียนรู้แก้ปัญหาและการปรับตัวในสภาพการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมตามสถานการณ์ทางธรรมชาติ

กล่าวโดยสรุป พหุปัญญาหมายถึง ศักยภาพ ความสามารถที่หลากหลายของมนุษย์ ในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงานชนิดต่าง ๆ ตลอดทั้ง การหาคำตอบ และการปรับตัวในสถานการณ์ธรรมชาติ ที่มีประสิทธิภาพ

#### 3.2.2 ความหมายของเชาว์ปัญญา

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541 : 97 – 98) ได้สรุปความหมายของเชาว์ปัญญาออกเป็น 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

- 1) เชาว์ปัญญาเป็นความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
- 2) เชาว์ปัญญาคือความสามารถในการแก้ปัญหา

3) เซาว์ปัญญาคือความสามารถในการคิดแบบนามธรรม

4) เซาว์ปัญญาคือความสามารถในการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป เซาว์ปัญญาหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การสร้างสรรค์ผลงานซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับสภาพของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง มีความสามารถในการตั้งคำถามและหาคำตอบของเหตุการณ์ตลอดทั้งความสามารถในการปรับตัวต่อปัญหาอย่างเหมาะสม

### 3.3 องค์ประกอบของทฤษฎีพหุปัญญา

ทฤษฎีพหุปัญญาเป็นทฤษฎีที่ส่งเสริมความสามารถของบุคคลในทุกด้าน โดยคำนึงถึงศักยภาพของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้อธิบายไว้ดังนี้

3.3.1 เซาว์ปัญญา 8 ด้าน ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ มีดังนี้ (ทิสนา แคมมณี. 2548 : 87)

1) เซาว์ปัญญาด้านภาษา (Linguistic intelligence) เซาว์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองส่วนที่เรียกว่า “Boca’s area” สถิติปัญญาด้านนี้แสดงออกทางความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูด อภิปราย การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้คำศัพท์ การแสดงออกทางความคิด การประพันธ์ การแต่งเรื่อง การเล่าเรื่อง เป็นต้น

2) เซาว์ปัญญาด้านคณิตศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ (Logical mathematical intelligence) ผู้มีอัจฉริยภาพด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ มักจะคิดโดยใช้สัญลักษณ์ มีระบบระเบียบในการคิด ชอบคิดวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ชอบคิดและทำอะไรตามเหตุผล เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ง่าย ชอบและทำคณิตศาสตร์ได้ดี

3) สถิติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) เซาว์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองซีกขวา แต่แสดงออกทางความสามารถด้านศิลปะ การวาดภาพ การสร้างภาพ การคิดเป็นภาพ การเห็นรายละเอียด การใช้สี การสร้างสรรค์งานต่าง ๆ และมักจะเป็นผู้มองเห็นวิธีแก้ปัญหาในมโนภาพ

4) เซาว์ปัญญาด้านดนตรี (Musical intelligence) เซาว์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองซีกขวาแต่ยังไม่สามารถระบุตำแหน่งที่แน่นอนได้ บุคคลที่มีสถิติปัญญาทางด้านนี้ จะ



แสดงออกทางความสามารถในด้านจังหวะการร้องเพลง การฟังเพลงและดนตรี การแต่งเพลง การเต้น และมีความไวต่อการรับรู้เสียงและจังหวะต่าง ๆ

5) เซาว์ปัญญาทางการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily – kinesthetic intelligence) เซาว์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองส่วนที่เรียกว่าคอร์เท็กซ์โดยด้านซ้ายควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายซีกขวา และด้านขวาควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายซีกซ้าย สถิติปัญญาทางด้านนี้สังเกตได้จากความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ในการเล่นกีฬา และเกมต่าง ๆ การใช้ภาษาท่าทาง การแสดง การเต้นรำ ฯลฯ

6) เซาว์ปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) เซาว์ปัญญาด้านนี้ ถูกควบคุมโดยสมองส่วนหน้า ความสามารถที่แสดงออกทางด้านนี้ เห็นได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานกับผู้อื่น การเข้าใจและเคารพผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการจัดระเบียบ ผู้มีความสามารถทางด้านนี้ มักเป็นผู้มีความไว ต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น มีความเป็นมิตร ชอบช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น

7) เซาว์ปัญญาด้านการเข้าใจตัวเอง (Intrapersonal intelligence) บุคคลที่มีความสามารถเข้าใจตนเอง มักเป็นคนที่ชอบคิด พิจารณาไตร่ตรอง มองตนเอง และทำความเข้าใจถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง มักเป็นคนที่มั่นคงในความคิดความเชื่อจะทำอะไรมักต้องการเวลาในการคิดไตร่ตรอง และชอบที่จะคิดคนเดียว ชอบความเงียบสงบ สถิติปัญญาทางด้านนี้มักเกิดร่วมกับสถิติปัญญาด้านอื่น มีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างเซาว์ปัญญา อย่างน้อย 2 ด้านขึ้นไป

8) เซาว์ปัญญาด้านความเข้าใจธรรมชาติ (Naturalist intelligence) เซาว์ปัญญาด้านนี้เป็นความสามารถในการสังเกตสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การจำแนกแยกแยะ จัดหมวดหมู่ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว บุคคลที่มีความสามารถทางด้านนี้ มักเป็นผู้รักธรรมชาติ ตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบตัวและมักจะชอบและสนใจสัตว์ ชอบเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเป็นต้น

3.3.2 ทฤษฎีพหุปัญญาและลักษณะของ ความเก่งแต่ละประเภทซึ่งมีความแตกต่างกัน  
ดังนี้ (บั้งอร เสรีรัตน์. 2543 : 18–22)

1) คนที่มีความเก่งด้านภาษา สื่อสารคล่องแคล่ว สื่อสารตรงแนว ถ่ายทอดแล้วเข้าใจชัดมีพฤติกรรมที่ปรากฏดังนี้

1.1) สามารถจับใจความได้ดี แยกแยะประเด็นสำคัญ ไม่สำคัญ และจับใจความ คิดหลักได้

1.2) สามารถถ่ายทอดความคิด โดยการพูดได้ชัดเจน สั้น กระชับ ใจความครบถ้วน

1.3) สามารถสื่อสารได้ตรงประเด็น และทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม ยอมรับความคิด

1.4) สามารถอ่านหนังสือต่าง ๆ ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายที่อ่านจับใจความและสาระสำคัญได้ดี อีกทั้งมองเห็นความคิดความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์ความคิดของผู้เขียนและสิ่งที่อ่านได้

1.5) เขียนถ่ายทอดความรู้สึก ความรู้ ข้อมูลได้ถูกต้องชัดเจน และสามารถเขียนถ่ายทอดได้หลากหลายแนวทางทั้งการเขียนเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง ฉันท์ กาพย์ กลอน ฯลฯ

2) คนที่มีความสามารถด้านตรรกะ คิดคล่อง มองเป็นระบบ แยกแยะ เชื่อมโยงรอบด้าน ผ่านเหตุผลที่พอเหมาะ มีพฤติกรรมที่ปรากฏดังนี้

2.1) คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลในการคิด

2.2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ คิดพิจารณาส่วนย่อยของประเด็นให้เห็นภาพชัดเจนทุกแง่มุม

2.3) มีความสามารถในการคิดสังเคราะห์ คือ ประมวล เชื่อมโยง แง่มุมความคิดรวบยอดและประเด็นต่าง ๆ ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างเหมาะสมสอดคล้อง

2.4) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบด้านและนำมาใช้ในการตัดสินใจอย่างเหมาะสมว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อทำหรือไม่ทำ

2.5) มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คือ ตระหนักในสภาพที่ผิดปกติ เป็นปัญหา การค้นหาเหตุผล ข้อมูล และการประมวลสาเหตุของปัญหา หาวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย และเลือกแนวทางที่สามารถแก้ปัญหาได้เกิดผล

2.6) มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คือ สามารถคิดได้คล่องแคล่วรวดเร็ว คิดได้มากมายหลากหลายแนวทาง คิดแบบใหม่แตกต่างจากคนอื่นและวิธีคิดเดิม คิดยืดหยุ่น คิดกว้างมองไกลไปข้างหน้า

2.7) มีความสามารถในการใช้จำนวน คิดคำนวณ และเปลี่ยนแปลงเป็น  
รูปธรรมต่าง ๆ

2.8) มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างรอบด้าน ทั้งทักษะขั้น  
พื้นฐานและทักษะขั้นสูง 13 ทักษะ คือ ทักษะพื้นฐาน 8 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การวัด การจำแนก  
ประเภท การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปส และสเปสกับเวลา การใช้ตัวเลข การจัด  
กระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความเห็นจากข้อมูล การพยากรณ์ และทักษะขั้นสูง 5  
ทักษะ ได้แก่ การตั้งสมมุติฐาน การกำหนดค่านิยามเชิงปฏิบัติการ การกำหนดควบคุมตัวแปร  
การทดลอง การตีความของข้อมูลและการลงข้อสรุป

3) คนที่มีความเก่งด้านดนตรี เข้าใจจังหวะทำนอง มองเห็นความงาม ทุกยามมี  
ดนตรีในหัวใจ นำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง มีพฤติกรรมที่ปรากฏดังนี้

3.1) มีความไวต่อการรับรู้จังหวะและทำนอง

3.2) สามารถแยกแยะเสียงทำนอง และจังหวะได้ดี

3.3) สามารถแต่งเพลง สร้างสรรค์ทำนองใหม่ ๆ ได้เหมาะสมกับเรื่องราวที่  
ต้องการนำเสนอ

3.4) สามารถสื่อความคิดออกมาเป็นเพลงหรือทำนองได้

4) คนที่มีความคล่องแคล่ว ทั้งกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ใช้วัยวะต่าง ๆ  
ของร่างกายแสดงท่าทางและรู้สึกได้โดย

4.1) การใช้กล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ  
การเย็บปักถักร้อย แกะสลัก ผ่าตัด เคลื่อนไหวนิ้วมือ ทำท่าทางต่าง ๆ

4.2) การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างคล่องแคล่วในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ  
การเล่นกีฬา การเดินตามจังหวะ การทำท่าประกอบ

4.3) การใช้วัยวะแสดงท่าทางสื่อสาร ความคิด ความรู้สึกได้ เช่น การแสดง  
ละคร การแสดงทำใบ้ สื่อสารภาษา ฯลฯ

5) คนที่เก่งด้านพื้นที่ จินตนาการภาพชัดเจน วาดภาพเป็น เห็นสัดส่วน ประมวล  
เป็นโครงสร้าง มีพฤติกรรมปรากฏ ดังนี้

5.1) สามารถวาดภาพในสมอง มองเห็นพื้นที่ ออกแบบสิ่งต่าง ๆ ได้  
เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่แตกต่าง

5.2) กระระยะได้แม่นยำ รู้เรื่องทิศทาง คนที่เก่งด้านนี้จึงไม่หลงทาง

5.3) วาดรูปได้ถูกสัดส่วนและสื่อความคิด ความรู้สึก ผ่านรูปภาพได้ชัดทั้ง

ความคิดเชิงรูปธรรมและความคิดเชิงนามธรรม

6) คนที่เก่งด้านการรู้จักตนเอง เก่งวางแผนพัฒนาตน มีพฤติกรรมที่ปรากฏ ดังนี้

6.1) รู้จักจุดดี จุดด้อยของตนเองนับถือตนเอง มั่นใจในตัวเอง รักตัวเอง

6.2) สามารถวางแผนการทำงาน การทำกิจกรรมและหาแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เก่งสูงสุด พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งสิ่งที่เป็นจุดดีและจุดด้อย

6.3) มีวิธีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสมและเตือนตนเองให้ทำงานตามที่วางแผนไว้ จนบรรลุเป้าหมาย

6.4) กระตุ้นตนเองให้ต่อสู้อุปสรรคและอดทนต่อความลำบากกายและใจได้

7) คนที่เก่งด้านการเข้าใจคนอื่น ชอบสมาคมกับคนรอบตัว ชอบยิ้มหัวกับคนรอบข้างเข้าใจคน ปรับตนได้เหมาะสม มีพฤติกรรมที่ปรากฏ ดังนี้

7.1) เข้าใจธรรมชาติในการอยู่ร่วมกันและตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน

7.2) สามารถรับรู้อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ รอบตัวได้ดี

7.3) ปรับปฏิสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น โดยไม่กระทบกับบุคคลอื่น ไม่กระทบกับความรู้สึกของตนเอง หรือกระทบน้อยที่สุด

7.4) ทำงานกลุ่มได้ดี มีความเป็นผู้นำ เป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี และรับบทบาทตนเองในแต่ละสถานการณ์

7.5) แสวงหาประโยชน์และความรู้จากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มได้ดี

8) คนที่เก่งด้านการรอบรู้ธรรมชาติ รู้เข้าใจสิ่งรอบกายได้แจ่มแจ้ง มีพฤติกรรมที่ปรากฏ ดังนี้

8.1) มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ทั้งวงจรชีวิต สถานะและสภาพปัจจุบันการดูแลให้คงอยู่ และสิ่งที่ทำให้ธรรมชาติเสียหาย

8.2) สามารถคาดคะเนสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อเงื่อนไขและบริบทต่าง ๆ เปลี่ยนแปลง

8.3) ปรับเปลี่ยนสิ่งรอบตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่จะ

เกิด

#### 8.4) ซอบออยูในธรรมชาติ หลงไหลในความงามของธรรมชาติ

สรุปองค์ประกอบของทฤษฎีพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน และด้วบงชี้ความเก่งที่ แตกต่างกันของมนุษย์ ในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ปัญญาด้วภาษา (Linguistic intelligence) เป็นความสามารถในการใช้ด้ยคำ ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพด้ววิธีการนำเสนอแบบพูดปากเปล่าและการเขียน เช่น นักเล่านิทาน พิธีกร ครู นักได้วาทิ นักการเมือง นักประพันธ์ นักกวี นักเขียน บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้วนี้ ได้แก่ การอ่าน เช่น การอ่านเรียงความ อ่านเรื่องสั้น อ่านโคลงกลอน อ่านหนังสือพิมพ์ การพูด และการเขียน เช่น การเขียนรายงาน เขียนเปรียบเทียบความแตกต่าง
2. ปัญญาด้วตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical mathematical intelligence) เป็นความสามารถในการใช้จำนวนได้เป็นอย่างดี สามารถคิดเชิงเหตุผล การจัดหมวดหมู่ การจัดจำแนก การจัดหมวดหมู่ การคิดคำนวณ การทดสอบสมมุติฐาน กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้วนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผลและการคิดระดับสูง การจำแนกและจัดหมวดหมู่
3. ปัญญาด้วมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) เป็นความสามารถในการสร้างภาพ สร้างแบบจำลองในสมองและสามารถดัดแปลงภาพจำลองไปใช้ได้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้วนี้ ได้แก่ งานศิลปะ และงานฝีมือ การสร้างจินตนาการ การสร้างภาพ
4. ปัญญาด้วร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic intelligence) เป็นความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคำวารู้สึกโดยใช้ส่วนของร่างกายหรือทั้งด้ว เช่น นักแสดง นักกีฬา นักเต้นรำ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้วนี้ ได้แก่ การแสดงออกด้วท่าทางการเล่นบทบาทสมมุติแสดงออกด้วคำพูด การเต้นรำ งานฝีมือ การออกกำลังกาย การกระโดด การเล่น โยคะ
5. ปัญญาด้วดนตรี (Musical intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าถึงและสามารถปรับเปลี่ยนและแสดงอารมณ์ออกมาในรูปแบบของดนตรี เช่นนักประพันธ์เพลง นักดนตรี กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้วนี้ ได้แก่ การร้องเพลง การใช้เสียง การอ่านและเขียนเพลง การเคาะจังหวะและเล่นดนตรี

6. ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal intelligence) เป็นความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์อย่างเด่นชัด ทั้งทางสีหน้า น้ำเสียง และท่าทางต่อบุคคลรอบข้าง เข้าใจทักษะพื้นฐานของมนุษย์มีการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของผู้อื่นได้ดี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้านนี้ได้แก่ การทำงานร่วมกัน ฝึกทักษะการมีสมาธิ แสดงบทบาทสมมุติ การมอบหมายบทบาทและภารกิจ

7. ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) เป็นความสามารถในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตนเอง เข้าถึงศักยภาพแห่งตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้านนี้ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย และลำดับความสำคัญ การกำหนดความเร่งด่วน การสร้างแผนการปฏิบัติ การเขียนเกี่ยวกับความคิด การเขียนกลอน การแสดงเจตคติ การเขียนจรรยาบรรณ

8. ปัญญาด้านการรอบรู้ธรรมชาติ (Naturalist intelligence) เป็นความสามารถในการรอบรู้ในวิทยาศาสตร์ด้านธรรมชาติวิทยา สามารถจำแนกชนิดของพืชและสัตว์ได้ รักธรรมชาติ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้านนี้ได้แก่ การสังเกตขณะที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การบันทึกการสังเกต บันทึกการเปลี่ยนแปลง

### 3.4 ความสำคัญของทฤษฎีพหุปัญญา

พิระ รัตนวิจิตร และคณะ (2544 : 3-5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทฤษฎีพหุปัญญา ดังนี้

ทฤษฎีพหุปัญญาไม่เพียงแต่จะอธิบายถึงลักษณะของปัญญาทั้ง 8 ด้านเท่านั้น แต่มีสาระสำคัญสำหรับปัญญาเหล่านี้ คือ

3.4.1 คนเรามีปัญญาทั้ง 8 ด้าน เพียงแต่ว่าจะมากน้อยด้านใด คนส่วนใหญ่มักจะมีสูงเพียง 1-2 ด้านเท่านั้น

3.4.2 คนทุกคนสามารถพัฒนาปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้นถึงระดับที่ใช้การได้ ถ้ามีการให้กำลังใจ มีการฝึกฝนอบรมและการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

3.4.3 ปัญญาด้านต่าง ๆ ทำงานร่วมกันได้ ยกเว้นกรณีที่มีความพิการทางสมอง

3.4.4 ปัญหาแต่ละด้านจะมีการแสดงความสามารถหลายอย่างตามความถนัดของตนเอง จึงเกิดการประกอบอาชีพหลากหลายในสังคม

สรุปได้ว่าคนเรามีปัญหาทั้ง 8 ด้าน เพียงแต่ว่าจะมากน้อยด้านใด ซึ่งคนทุกคนสามารถพัฒนาปัญหาแต่ละด้านให้สูงขึ้นถึงระดับที่ใช้การได้ถ้ามีการให้กำลังใจ มีการฝึกฝนอบรมที่ดี โดยปัญหาด้านต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ และปัญหาแต่ละด้านจะมีการแสดงความสามารถหลายอย่างตามความถนัดของตนเอง จึงสามารถพัฒนาตนเองสู่อาชีพที่ใฝ่ฝันได้

### 3.5 กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีปัญหา

กิจกรรมในการพัฒนาความเก่งแต่ละด้าน สถานการณ์/สื่อที่จะสนับสนุนและผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม มีดังนี้ (บึงอร เสรีรัตน์, 2543 : 23 – 28)

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาความเก่ง

ความเก่ง	กิจกรรม	สถานการณ์/สื่อที่สนับสนุน
ภาษา	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับข้อมูล โดย ฟัง อ่าน</li> <li>- แสดงออกโดยพูด เขียนสื่อสารความคิดให้จินตนาการ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- หนังสือ เกมทางภาษา</li> <li>- สถานการณ์ที่ทำให้ได้ใช้ภาษา เช่น การโต้ว่าที่ การอภิปราย</li> </ul>
ตรรกะ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับรู้ข้อมูลโดยการสังเกต สำรวจ วัดนับจำนวน</li> <li>- แสดงออกโดยการจัดสถานการณ์ให้คิดอย่างเป็นระบบ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่</li> <li>- การหาคำตอบ การทำวิจัย การทำโครงการ</li> <li>- ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ คำตอบกิจกรรม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้หาคำตอบผลงานที่เกิดจากการคิดอย่างเป็นระบบคำนวณทดลอง สร้างสรรค์แนวทางใหม่</li> <li>- ผลงานประดิษฐ์ เกมที่ต้องใช้ความคิดแก้ปัญหาสร้างสรรค์</li> </ul>
ตรรกะ		<ul style="list-style-type: none"> <li>- เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์</li> </ul>

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเก่ง	กิจกรรม	สถานการณ์/สื่อที่สนับสนุน
พื้นที่	รับข้อมูลโดยศึกษารูปภาพ ผลงาน ศิลปะ ดิเด่น ดูประสบการณ์การใช้เส้น สี รูปทรงที่เหมาะสม - แสดงออกโดยการวาดภาพ ออกแบบ	อุปกรณ์ศิลปะ - หนังสือ วัสดุทัศนเกี่ยวกับศิลปะที่ดิเด่น - เครื่องมือ เครื่องใช้ที่สามารถฝึกฝน สร้างสรรค์ผลงาน
ดนตรี	<u>ผลงาน</u> - ภาพวาด ผลงานการออกแบบ สิ่งต่าง ๆ - รับรู้ข้อมูลโดยการฟังเพลงที่มีจังหวะของดนตรี ทำนอง และเนื้อร้องที่หลากหลาย - แสดงออกโดยแยกแยะความแตกต่างของเสียงดนตรี ปรบมือตามจังหวะ แต่งเพลงใส่ทำนองต่าง ๆ	- เวทีหรือสถานการณ์ที่สามารถแสดงความสามารถและผลงาน - เทปเพลง - เครื่องดนตรี - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเติมเต็มความรู้จากนักดนตรีและครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ - เวทีให้แสดงความสามารถ
ภาษา	- รับข้อมูล โดย ฟัง อ่าน - แสดงออกโดยพูด เขียนสื่อสารความคิดให้จินตนาการ	- หนังสือ เกมทางภาษา - สถานการณ์ที่ทำให้ได้ใช้ภาษา เช่น การ ได้วาที การอภิปราย
ตรรกะ	- รับรู้ข้อมูลโดยการสังเกต สำรวจ วัดนับ จำนวน - แสดงออกโดยการจัดสถานการณ์ให้คิดอย่างเป็นระบบ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่	- สถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้หาคำตอบผลงานที่เกิดจากการคิดอย่างเป็นระบบคำนวณ ทดลองสร้างสรรค์แนวทาง



## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเก่ง	กิจกรรม	สถานการณ์/สื่อที่สนับสนุน
ตรรกะ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การหาคำตอบ การทำวิจัย การทำโครงการ</li> <li>- ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ คำตอบกิจกรรม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลงานประดิษฐ์</li> <li>เกมที่ต้องใช้ความคิดแก้ปัญหา</li> <li>สร้างสรรค์</li> <li>- เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลทาง</li> <li>วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์-</li> </ul>
ภาษา	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับข้อมูล โดย ฟัง อ่าน</li> <li>- แสดงออกโดยพูด เขียนสื่อสารความคิด</li> <li>ให้จินตนาการ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- หนังสือ เกมทางภาษา</li> <li>- สถานการณ์ที่ทำให้ได้ใช้</li> <li>ภาษา เช่น การได้วาที การ</li> <li>อภิปราย</li> </ul>
ตรรกะ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับรู้ข้อมูลโดยการสังเกต สำรวจ วัดนับ</li> <li>จำนวน</li> <li>- แสดงออกโดยการจัดสถานการณ์ให้คิดอย่าง</li> <li>เป็นระบบ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้</li> <li>หาคำตอบผลงานที่เกิดจากการ</li> <li>คิดอย่างเป็นระบบคำนวณ</li> <li>ทดลอง สร้างสรรค์แนวทาง</li> <li>ใหม่</li> </ul>
ตรรกะ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- การหาคำตอบ การทำวิจัย การทำโครงการ</li> <li>- ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ คำตอบกิจกรรม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลงานประดิษฐ์</li> <li>เกมที่ต้องใช้ความคิดแก้ปัญหา</li> <li>สร้างสรรค์</li> <li>- เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลทาง</li> <li>วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์-</li> </ul>
พื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> <li>รับข้อมูลโดยศึกษารูปภาพ ผลงาน ศิลปะ</li> <li>ดีเด่น ดูประสบการณ์การใช้เส้น สี รูปทรงที่</li> <li>เหมาะสม</li> <li>- แสดงออกโดยการวาดภาพ ออกแบบ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>อุปกรณ์ศิลปะ</li> <li>- หนังสือ ทัศนศึกษาเกี่ยวกับ</li> <li>ศิลปะที่ดีเด่น</li> <li>- เครื่องมือ เครื่องใช้ที่สามารถ</li> <li>ฝึกฝน สร้างสรรค์ผลงาน</li> </ul>

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเก่ง	กิจกรรม	สถานการณ์/สื่อที่สนับสนุน
ดนตรี	<p><u>ผลงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ภาพวาด ผลงานการออกแบบ สิ่งต่าง ๆ</li> <li>- รับรู้ข้อมูลโดยการฟังเพลงที่มีจังหวะของดนตรี ทำนอง และเนื้อร้องที่หลากหลาย</li> <li>- แสดงออกโดยแยกแยะความแตกต่างของเสียงดนตรี ปรับมือตามจังหวะ แต่งเพลงใส่ทำนองต่าง ๆ</li> </ul> <p><u>ผลงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- เพลงที่แต่ง เพลงที่ร้องได้</li> </ul> <p>รับข้อมูลโดยการดูกีฬา ดูการทำงานที่ใช้กล้ามเนื้ออย่างมีทักษะ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- แสดงออกโดยการทำท่าประกอบเพลง หรือจังหวะ การเล่นเกม การแสดงละครสื่อภาษา การใช้กล้ามเนื้อเล็กประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ</li> </ul> <p><u>ผลงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สิ่งประดิษฐ์</li> <li>- ผลการเล่นกีฬา ละคร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- เวทีหรือสถานการณ์ที่สามารถแสดงความสามารถและผลงาน</li> <li>- เทปเพลง</li> <li>- เครื่องดนตรี</li> <li>- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเพิ่มเติมความรู้จากนักดนตรีและครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ</li> <li>- เวทีให้แสดงความสามารถ</li> <li>- การฟังดนตรีจากวงดนตรีที่มีความชำนาญ ความสามารถ</li> <li>- สถานการณ์ให้การแสดงละคร แสดงท่าทางสื่อความคิด</li> <li>- อุปกรณ์กีฬา เพลงประกอบท่าแสดง</li> <li>- การให้เรียนรู้ การใช้ภาษาท่าทางจากผู้เชี่ยวชาญ</li> <li>- สื่อ อุปกรณ์ ฝึกฝนกล้ามเนื้อเล็ก เช่น ดินน้ำมัน อุปกรณ์การประดิษฐ์ การจักสาน</li> <li>- เกม</li> </ul>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเก่ง	กิจกรรม	เกมที่ต้องใช้ความคิดแก้ปัญหา
การรู้จักตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับข้อมูล โดยดูแนวทางในการพัฒนาตนเองของบุคคลต่าง ๆ ฝึกทำงานคนเดียว สํารวจข้อดี ข้อด้อยของตนเอง ทบทวนการกระทำของตนเอง พิจารณาตนเองเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ</li> <li>- แสดงออกโดยวางแผนการพัฒนาความด้อยของตนเอง</li> <li>วางแผนการนำความเก่งมาใช้ให้เหมาะสม</li> </ul> <p><u>ผลงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลการทำงานกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แบบอย่างการพัฒนาตนเองของบุคคลที่ประสบความสำเร็จ</li> <li>- เวลาในการอยู่และทำงานคนเดียว</li> <li>- การทำบันทึกการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ</li> <li>- การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น รอบตัว</li> </ul>
การเข้าใจบุคคลอื่น	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับข้อมูลโดยสังเกต การทำงานร่วมกันที่ประสบความสำเร็จ แล้ววิเคราะห์กำหนดเป็นแนวทางการทำงานของตนเองร่วมกับคนอื่น</li> <li>- แสดงออกโดยทำงานกลุ่มร่วมกับคนอื่น และวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน</li> <li>บทบาทของบุคคลใน</li> <li>ผลงานที่ได้รับแล้วปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงาน</li> </ul> <p><u>ผลงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลการทำงานกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สถานการณ์ให้การทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์การทำงานอยู่เสมอ</li> <li>- หนังสือ เรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลการทำงานกลุ่มได้ดี</li> <li>- การได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการทำงานกลุ่ม</li> <li>สถานการณ์/สื่อที่สนับสนุนและกระบวนการทำงานกลุ่ม</li> </ul>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเก่ง	กิจกรรม	เกมที่ต้องใช้ความคิดแก้ปัญหา
การรอบรู้ ธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รับข้อมูลโดยการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ ทั้งพืช สัตว์ ปრაกฏการณ์ ธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง</li> <li>- แสดงออกโดยวิเคราะห์ พิจารณาวงจรชีวิตของสิ่งต่าง ๆ คาคคะเนแนวโน้มความเป็นไป และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ</li> </ul> <p><u>ผลงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ</li> <li>- ผลการวิเคราะห์สภาพของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ</li> <li>- การคาคคะเน แนวโน้ม และความเป็นไป และการเปลี่ยนแปลง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เอื้อต่อการเรียนรู้</li> <li>- หนังสือ วิดีทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ</li> <li>- บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ</li> </ul>

ที่มา : บังอร เสรีรัตน์. (2543 : 23 – 28)

#### 4. การสอนแบบทักษะสัมพันธ์

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2536 : 95-105) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทยเชิงทักษะสัมพันธ์ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะทางภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน ในบทเรียนแต่ละบทจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ

กัน หรือจัดกิจกรรมการสอนวรรณคดีและหลักภาษาให้สัมพันธ์ทักษะทั้งการพูด ฟัง อ่าน และ เขียน

#### 4.1 ความจำเป็นที่จะต้องมีการสอนทักษะสัมพันธ์

4.1.1 ทักษะทางภาษานั้นสัมพันธ์กันอยู่แล้วตามธรรมชาติ

4.1.2 การใช้ภาษาของมนุษย์ในชีวิตประจำวันต้องมีการรับและส่งสารอยู่ตลอดเวลา

4.1.3 การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นจะต้องมีปฏิริยาโต้ตอบทางภาษาเกิดขึ้น

ต่อเนื่องกัน ดังนั้นการที่บุคคลจะใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนในเชิง ทักษะสัมพันธ์

4.1.4 การสอนวิชาทางภาษาไทยนั้นหากสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น สอน หลักภาษาก็มุ่งแต่หลักภาษา โดยมิได้คำนึงถึงเนื้อหาของหลักภาษาที่ปรากฏในวรรณคดี หรือ การใช้ภาษาแล้วจะทำให้เนื้อหาหลักภาษานั้นแห้งแล้ง ปราศจากคุณค่าและไม่น่าสนใจประการใด

4.1.5 ในปัจจุบันแนวโน้มการสอนภาษาไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็นการสอนเนื้อหาวิชา หรือทักษะใด ๆ ก็ตาม มุ่งที่จะมีการจัดการเรียนการสอนให้มาก ทั้งนี้เพื่อการเรียนการสอนที่ สนุกสนานน่าสนใจและมีความหมายแก่ชีวิตของนักเรียน การสอนแบบทักษะสัมพันธ์ช่วยให้จัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้มากมายหลายประเภท

4.1.6 การเรียนการสอนตามแนวใหม่ ไม่ว่าจะป็นวิชาใดก็ตาม มุ่งตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนการสอนจะประสบผลดีก็ต่อเมื่อนักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองและยังทำ กิจกรรมมากเท่าใดยิ่งเกิดการเรียนรู้มากขึ้น การสอนแบบทักษะสัมพันธ์ถ้าได้จัดแผนการสอนไว้ดี แล้ว นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เป็นอย่างมาก

4.1.7 ปัจจุบันนักการศึกษาได้พยายามนำทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน เป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่าหากมีการจัดสภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าที่ดีแล้ว นักเรียนจะเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา ดังเช่น สกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่าถ้ามีการปรับปรุงสิ่งเร้าแล้ว ก็สามารถปรับปรุงปฏิริยา และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่พึงปรารถนา ได้ การจัดการเรียนการสอนภาษานั้นถ้าได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ หลากรูปแบบ นักเรียนจะมีปฏิริยา ตอบสนองได้มาก และพฤติกรรมทางภาษาจะดีขึ้น

4.1.8 การสอนแบบทักษะสัมพันธ์นั้นนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก โอกาสที่จะประสบความสำเร็จจึงมีมาก ทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจ เกิดความกระตือรือร้น และเกิดความสนใจ มองเห็นคุณค่า และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

4.1.9 หลักสูตรในปัจจุบันทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเน้นเรื่องของการบูรณาการ ในสายวิชาภาษาไทยแม้ไม่ได้ออกมาในรูปของบูรณาการก็เน้นในเรื่องของทักษะสัมพันธ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร

4.1.10 หนังสือเรียนในปัจจุบัน เป็นหนังสือชุดทักษะสัมพันธ์ ซึ่งเน้นที่จะสอน วรรณคดีหลักภาษา และการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดการเรียน การสอนแบบทักษะสัมพันธ์

## 4.2 วิธีจัดเนื้อหาวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน

4.2.1 จัดสอนให้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด บทเรียนแต่ละบทจะต้องให้นักเรียนมี โอกาสฝึกฝนทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน

4.2.2 จัดสอนหลักภาษาให้สัมพันธ์กับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยใช้เนื้อหาของหลักภาษา และใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

4.2.3 จัดสอนวรรณคดีให้สัมพันธ์กับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเน้นเนื้อหาในวรรณคดี และใช้ทักษะทางภาษาประกอบการจัดกิจกรรม

4.2.4 จัดสอนให้สัมพันธ์กันทั้งการใช้ภาษา หลักภาษาและวรรณคดี ส่วนการที่จะเน้น เนื้อหาในด้านใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของครู เพราะอาจจะเน้นที่การใช้ภาษา หลักภาษาหรือ วรรณคดีก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว การสอนแบบทักษะสัมพันธ์เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จัดเนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กัน ซึ่งอาจจะจัดกิจกรรมการเรียนหลายรูปแบบ เพื่อสนองความต้องการ ของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด ไปพร้อม ๆ กัน และให้มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

## 5. แผนการจัดการเรียนรู้

### 5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ คือแผนการสอนนั่นเอง แต่เป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนเองด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมให้รู้จักคิด ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยข้อมูลและสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง นักเรียนจะอ่านหนังสือ จดบันทึก และควรจะได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่น จากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วิดีทัศน์ เป็นต้น (กรมวิชาการ. 2542 : 93)

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า คือแผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 159) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็น เครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชনীย์ เชาว์ดำรงค์ (2545 : 53) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด

จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การวางแผนการสอน การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

## 5.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียน เพราะเป็นการผสมผสานของ เนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรผสมกับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรม การเรียนใหม่ ๆ ผสมกับปัจจัยอำนวยความสะดวกของ โรงเรียนและสภาพปัญหา ความสนใจ ความ ต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและทรัพยากรในท้องถิ่น

แผนการสอน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญ ของแผนการสอนไว้ดังนี้

5.2.1 ความสำคัญของแผนการสอนไว้ 7 ข้อ ดังนี้ (ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ. 2536 : 23)

- 1) การจัดทำแผนการสอนจะช่วยให้ครูมีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ศึกษาเอกสาร ตำรา ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม
- 2) แผนการสอนจะช่วยให้ครูสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อและสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น
- 3) แผนการสอนเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพของครู ในการนำไปใช้สอนให้ สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ระยะเวลา และสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงในแต่ละภาคเรียน ช่วยให้ครูสอนได้ครบถ้วน ทันเวลา และช่วยให้มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
- 4) แผนการสอนจะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เป็นข้อมูลหรือหลักฐานอ้างอิงได้อย่าง ถูกต้องเที่ยงตรงแก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ได้ทำการสอนอย่างไร ใช้สื่ออุปกรณ์ และทรัพยากรอะไรบ้าง อย่างไร
- 5) แผนการสอน จะใช้เป็นคู่มือครูที่สอนแทนได้
- 6) แผนการสอนจะเป็นเอกสารสำหรับพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนา คุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี



7) แผนการสอน จะเป็นเอกสารที่แสดงถึงการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่า งานสอนเป็นงานที่ต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะ มีเครื่องมือและเทคนิคที่จำเป็นสำหรับประกอบวิชาชีพด้วย

5.2.2 ความสำคัญของแผนการสอนไว้ 6 ข้อ ดังนี้ (ปราณี บุญชุ่ม. 2537 : 9)

- 1) ทำให้เกิดการวางแผนการสอนที่ดี เกิดการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา
- 2) ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า ทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนได้ตามเป้าหมาย
- 3) ส่งเสริมให้ครูใฝ่ศึกษาหาความรู้ทั้งด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างสื่อ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล
- 4) ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทน
- 5) เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลเที่ยงตรง เน้นเพื่อประโยชน์ต่อวงการศึกษาศึกษา
- 6) เป็นผลงานทางวิชาการ แสดงความชำนาญการ และความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ

สรุปได้ว่า แผนการสอน มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีแนวทางในการปฏิบัติการสอนอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับขั้นที่วางไว้ และมีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่หลักสูตรต้องการ
3. ผู้บริหารมีหลักฐานในการนิเทศการสอนของครู
4. ครูผู้สอนสามารถสอนได้ด้วยความมั่นใจ

### 5.3 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

วัลลภ กันทรัพย์ (2534 : 44-45) ได้กล่าวว่า แผนการสอนที่ดี ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ

5.3.1 เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุดโดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

5.3.2 เป็นแผนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

5.3.3 เป็นแผนการสอนที่เน้นกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และนำกระบวนการไปใช้จริง

5.3.4 เป็นแผนการสอนที่ส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคาสูง

#### 5.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ควรมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้ (ฉวีวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชณีย์ เซาว์ดำรง 2545 : 54)

5.4.1 หัวเรื่อง

5.4.2 สารสำคัญ

5.4.3 จุดประสงค์การเรียนรู้

5.4.4 เนื้อหาสาระ

5.4.5 กิจกรรมการเรียนรู้

5.4.6 สื่อการเรียนรู้

5.4.7 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

#### 5.5 ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

5.5.1 ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้มี ดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542 : 2)

1) ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น

3) เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

4) เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป

5) เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

5.5.2 ประโยชน์ของการทำแผนการเรียนรู้ ดังนี้ (ฉัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และวัชรนีย์ เชาว์ดำรง. 2545 : 53-54)

- 1) เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
- 2) เพื่อให้จัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน
- 3) เพื่อให้สามารถเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมก่อนทำการสอนจริง
- 4) เพื่อให้ผู้สอนมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้
- 5) เพื่อให้เกิดการปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้จากข้อจำกัดที่พบ
- 6) เพื่อให้ผู้อื่นสอนแทนได้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น
- 7) เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับการพิจารณาผลงานและคุณภาพในการปฏิบัติการสอน

8) เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นวิชาชีพของครูผู้สอน

#### 5.6 รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ..... ชั้น .....

เรื่อง ..... จำนวน..... ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ ..... เวลา ..... ชั่วโมง

ชื่อผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้..... สอนวันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

สาระสำคัญ

.....

.....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

สาระการเรียนรู้

.....

.....

กระบวนการเรียนรู้

.....

.....

สื่อการเรียนรู้

.....

.....

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

### 5.7 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545 : 87) ได้เสนอแนะขั้นตอนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย ครูต้องศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร ทำตารางกำหนดการสอน วิเคราะห์เนื้อหา และทำแผนการสอนย่อยไว้ล่วงหน้าก่อนสอน การวางแผนการสอนนี้ช่วยให้ครู สอนได้ตรง ครอบคลุม และถูกต้องการที่หลักสูตรต้องการ ซึ่งมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

5.7.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ

5.7.2 วิเคราะห์หลักสูตร คือ แยกแยะรายละเอียดของหลักสูตรออกมาบันทึกลงใน ตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ กิจกรรมและเนื้อหา

5.7.3 ทำตารางกำหนดการสอน คือ วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ และคาบเวลา คู่มือครูและเอกสารประกอบอื่น ๆ แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาหลัก เนื้อหาย่อย และคาบเวลาเป็นรายภาค โดยทำไว้ตลอดปีการศึกษา

5.7.4 ทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาย่อย คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อย มาแจกแจงเป็นราย 3 คาบ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดประสงค์ใน ป.02 ด้วย ทั้งนี้ ให้เขียนอย่างกว้าง ๆ

5.7.5 ทำแผนการจัดการเรียนรู้ คือการนำตารางมาวิเคราะห์เนื้อหาย่อยมาเขียนรายละเอียดในรูปของแผนการจัดการเรียนรู้

## 6. ความพึงพอใจในการเรียนรู้

### 6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ “ความพึงพอใจ” ไว้หลายประการ ดังนี้ มอร์ส (สุกสิริ โสมาเกตุ 2544 : 48 ; อ้างอิงมาจาก Morse. 1995 : 27) ให้ความหมายความพึงพอใจ ไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถถอดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไปความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

แอบเบิลไวท์ (สุกสิริ โสมาเกตุ. 2544 : 49 ; อ้างอิงมาจาก Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 321) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับการตอบสนองตามความต้องการของเขาได้

สโลจ วิตูลกิจ (2524 : 42) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงสภาพอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

พิน กงพูน (2529 : 389) สรุปว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือความรู้สึกชอบยินดี เต็มใจ หรือ เจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

จากความหมายของความพึงพอใจที่มีผู้ให้ความหมายไว้ พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน

## 6.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามการที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้น มากน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักศึกษานานาชาติต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานไว้ ดังนี้

6.2.1 ทฤษฎีที่เป็นข้อมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The motivation hygiene theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ (Herzberg. 1959 : 113-115)

1) ปัจจัยกระตุ้น (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งมีผลส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงานเป็นต้น

6.2.2 ทฤษฎีธรรมชาติของมนุษย์และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ (Mcgreger. 1960 : 33-58)

## 1) คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.1) มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
- 1.2) มีความรับผิดชอบน้อย
- 1.3) ชอบให้สั่งการ
- 1.4) ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ
- 1.5) มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและความ

ปลอดภัย

## 2) คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1) ชอบทำงานเห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือการพักผ่อน
- 2.2) มีความรับผิดชอบในการทำงาน
- 2.3) มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
- 2.4) สั่งการตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้
- 2.5) มีความริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กร พัฒนาวิธีทำงาน
- 2.6) ปรารถนาด้วยเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

6.2.3 ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับ การยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่ มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการ สิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเราอาจซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็เกิดขึ้น” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้ (Maslow, 1970 : 69-80)

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการ พื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยา รักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อับอุ่นใจ

3) ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นสิ่งจูงใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4) ความต้องการมีฐานะ (Esteem needs) มีความอยากเด่นในสังคมมีชื่อเสียง  
อยากให้นักชดชยยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ

5) ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization needs) เป็น  
ความต้องการในระดับสูงอยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิตประจำวัน

6.2.4 การจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะ  
ดังนี้ (Scott. 1970 : 124)

- 1) งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมาย  
สำหรับผู้ทำ
- 2) งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและ  
การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมีลักษณะ  
ดังนี้

- 3.1) คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2) ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3) งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนใน  
การเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำ  
กิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

6.2.5 แนวคิดของ แอคพิลด์และนิวส์แมน ที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่าง ๆ  
มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึง  
พอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบด้วยองค์ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้ (เผชิญ  
กิจระการ. 2544 ; อ้างอิงมาจาก Kidrakran. 1989 : 7)

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความกลัว
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย



ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านคำจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย
3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. ดูน่าสนใจเอาจริงเอาจัง/ดูเหนื่อยหน่าย

6.2.6 การแบ่งความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแมคคลีแลนด์ (David McClelland)

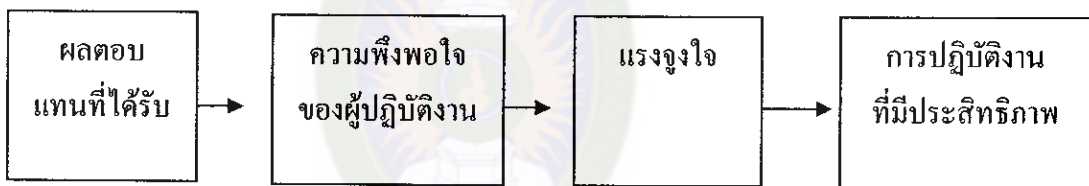
ออกเป็น 3 ประเภท คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2540 : 141-144)

- 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จเลิศ มาตรฐาน เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ
- 2) ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

3) ความต้องการอำนาจ (Needs for power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงด้วยแผนภาพที่ 2



แผนภาพที่ 2 ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ที่มา : สมยศ นาวิการ. (2521 : 155)

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัล หรือตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนด โดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2521 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นคง ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด

## 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 7.1 งานวิจัยในประเทศ

ประภาพร เพ็งสีแสง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบทักษะสัมพันธ์และการบูรณาการเนื้อหาวิชาวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบทักษะสัมพันธ์และการบูรณาการเนื้อหาวิชาและเพื่อการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่หน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและจำนวนที่ผ่าน เกณฑ์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

สมาน เศรษฐดาวิทย์ (2542 : 40) ได้วิจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญาแบบละชั้นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า เด็กจะค้นพบความสามารถเด่นของตนเอง และพัฒนาความสามารถอื่น ๆ ด้วยหลังจากความสามารถเด่นได้พัฒนาแล้ว และนักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถเด่นของตนเองตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา 8 ด้าน ได้มาตรฐานและตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มีจุดเน้นกระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้

จากการคิด และปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

จิราภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2544 : 13) ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาให้กับเด็กวัยอนุบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวคิดพุทธธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญา 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาษา 2) ด้านเหตุผล และคณิตศาสตร์ 3) ด้านมิติสัมพันธ์ 4) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว 5) ด้านดนตรี 6) ด้านการเข้าใจตนเอง 7) ด้านการเข้าใจผู้อื่น 8) ด้านการเข้าใจธรรมชาติ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือวัดและประเมินพหุปัญญาของนักเรียนวัยอนุบาล เพิ่มพหุปัญญาและสารนิเทศ โครงการแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างพหุปัญญาของเด็กวัยอนุบาลผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนพหุปัญญาทั้ง 8 ด้านสูงกว่าคะแนนของเด็กอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยรูปแบบการสอนปกติ ผลการประเมินของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด ในด้านการจัดการเรียนการสอน และระดับความเหมาะสมมากในด้านนารูปแบบการสอน ๑ ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ และความคิดเห็นเพิ่มเติม ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนเพราะสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วีรนุช วรามิตร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพหุปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อสร้างแบบทดสอบและแบบวัดพหุปัญญา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพหุปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้มี 3 ชนิด คือ แบบทดสอบและแบบวัดพหุปัญญา แบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

สำราญ ตั้งศรีทอง (2546 : 156) ได้ทำการวิจัย การสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ สร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาผลการจัดกระบวนการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เครื่องมือในการทดลองปฏิบัติการ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ 38 คาบ

แบบฝึกทักษะแบบทดสอบและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติ แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกประจำวันของครู การดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การทดสอบ การดู กระบวนการปฏิบัติงาน ในการเรียนรู้ของนักเรียนต่อกิจกรรม แต่ละกิจกรรมแล้วนำมาแปลงค่าเป็นคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยดูผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกประจำวัน และจากข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย แล้วนำมาเขียนเป็นความเรียงเพื่อให้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และหาแนวทางแก้ไขในวงจรต่อไป ผลการวิจัยปรากฏว่าสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและเน้นทักษะทางภาษานักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างครบถ้วนและเต็มที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย และผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในการปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

หนึ่งฤทัย จินดาไทย (2546 : 187) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือวัดความสามารถตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดความสามารถตามทฤษฎีพหุปัญญา โดยการหาคุณภาพเครื่องมือ สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้เครื่องมือ เครื่องมือวัดความสามารถตามทฤษฎีพหุปัญญา จำนวน 8 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า เครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แต่ละฉบับ มีค่าคะแนนปกติอยู่ระหว่าง T8 ถึง T89

เนาวรัตน์ งามสมบูรณ์ (2546 : 169) ได้ทำการวิจัย การประยุกต์ทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อ พัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 เทคนิค คือ การสังเกตแบบมีโครงสร้าง การสังเกตแบบ Peer observation การเขียนเจอนัด การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนคือ แผนการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎี พหุปัญญา สื่อและอุปกรณ์ และแบบประเมินตามสภาพจริง ผลการวิจัย

พบว่า สไตล์การเรียนรู้ของนักเรียนจากการวิจัยวงจรที่ 1-7 พบว่านักเรียนมีสไตล์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญาเรียงตามลำดับคือ 1) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) 4) ด้านดนตรี ส่วนการพัฒนาด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับดีทุกทักษะ และทักษะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือทักษะการฟัง ส่วนทักษะที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือทักษะการเขียน

ชูศรี การเกษ (2546 : 150-151) ได้ทำการวิจัย การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกลบระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแผนการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกลบระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้ 3) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ 4) ศึกษาความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกลบระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้จำนวน 15 แผน แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบบันทึกประจำวัน แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบทดสอบย่อย 3 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยปรากฏว่า แผนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 65 นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาในระดับมาก และคะแนนทดสอบหลังเรียนกับคะแนนทดสอบเมื่อสิ้นระยะเวลาไป 14 วัน ไม่แตกต่างกัน หมายความว่า การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาช่วยให้ นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้

## 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เรดเฟรด (Radford. 1995 : 1233-A) ได้ทำการศึกษาการสืบเสาะเพื่อสำรวจผลกระทบของทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ และทฤษฎีการเคลื่อนไหวของ Mihalya Csilzentmihalyi ที่มีต่อชีวิตในโรงเรียนของเด็กนักเรียนจำนวน 13 คน เด็กเล็กที่ได้รับเลือกมาศึกษาครั้งนี้ลงทะเบียนเรียนครั้งแรกในปี 1987 และไม่มีประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษามาก่อนเลย จนก่อนเวลาถึงปีที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิธีการศึกษาสำรวจชีวิตในโรงเรียนของเด็กเล็กเหล่านี้ กระทำจากมุมมองหลายด้าน ได้แก่ ตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครองนักเรียนและครูของนักเรียน ได้พัฒนากรณีศึกษาเป็นราย ๆ โดยอาศัยเพิ่มสะสมผลงานจากวิดิทัศน์ ข้อมูลการสัมภาษณ์ และบันทึกทะเบียนประวัติ

ของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า สิ่งต่อไปนี้เป็นตัวแทนความเข้าใจลึกซึ้ง และความเข้าใจทั่วไปที่มีได้รับประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชนที่มีจิตสำนึกแรงกล้าและการรับรู้ที่ว่าโรงเรียนมีประสบการณ์ที่มีความสุขนั้น ดูเหมือนจะสะท้อนความเข้าใจระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่โรงเรียนคือ ซึ่งมีสถานที่และมีการรู้คุณค่าสำหรับทุกคน ตัวนักเรียนเองโดยทั่วไปซึ่งมีความเข้มแข็ง และความสามารถที่จะแบ่งปันกัน ความรู้ความเข้าใจระดับสูงสุด และการรู้สึกในตนเองปรากฏว่ามีบทบาทที่สำคัญในตัวนักเรียนแต่ละคนอยู่แล้ว นักเรียนที่พิจารณาทางเลือกของตน และสะท้อนให้เห็นในความเข้มแข็งของตนเกี่ยวกับเป้าหมายของตนเองปรากฏว่าส่วนใหญ่ให้ประโยชน์จากประสบการณ์ในโรงเรียนคือแห่งนี้ นักเรียน ครู และผู้ปกครองรู้คุณค่าของความท้าทายที่มีโอกาสเรียนรู้หรือเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ซึ่งผลตอบแทนคือ อาจจะกระตุ้นแรงจูงใจให้ในที่สุดการมีทางเลือกดูเหมือนจะส่งเสริมความเป็นเจ้าของของนักเรียนที่ได้รับแรงจูงใจในกระบวนการเรียนรู้ ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนได้ให้การสะท้อน โปรแกรมนี้ด้วยการไม่มีคุณภาพที่คงที่ในโครงการของนักเรียน ข้อค้นพบร่วมกันระหว่างเด็กทุกคนในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีจุดอ่อนของโปรแกรม การใช้โครงการของโรงเรียนคือเป็นแบบวัดการเรียนรู้ของนักเรียน ยังคงวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ แม้กระนั้น การมีแต่การก้าวผิดของพวกก็ยังมีส่วนช่วยเหลือภาคสนาม ซึ่งกำหนดให้จุดมุ่งหมายปัจจุบันเป็นการประเมินตามสภาพจริง

คาร์สัน (Carson, 1995 : 611- A) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดว่าการสอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการพหุปัญญาจะทำให้แตกต่างใด ๆ ในความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนรู้ต่างกันและมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมต่างกันหรือไม่ การศึกษาประกอบด้วยกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนการแก้ปัญหาในลักษณะดั้งเดิม และกลุ่มทดลองได้รับการสอนกระบวนการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้ปัญญาด้านต่างกัน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบก่อนและหลังการสอน การจัดประชากรนักเรียนภายในห้องเรียนเหล่านี้ ได้ชาวสเปน 33 % ชาวอเมริกันเชื้อสาย แอฟริกัน 2% ชาวอินเดีย 2% และชาวผิวขาวที่ไม่ใช่สเปน 60% นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนเป็นกระแสรายหลักที่สู่อห้องเรียนเหล่านี้ ด้านสำคัญของการศึกษาครั้งนี้คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เรียกว่า การทดลองสอน การทดลองสอนประกอบด้วยการจัดสรรเวลาให้ 6 สัปดาห์ แบ่งออกเป็น 6 ระยะเวลา และปฏิบัติตามการออกแบบที่มีการทดสอบก่อนการเรียน สองห้องเรียนได้รับการสอนการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม และอีกสองห้องเรียนได้รับการสอนโดยวิธีการ

พหุปัญญาเพื่อแก้ปัญหา ผลการสังเกตและบันทึกกิจกรรมไว้ก่อน พบว่า การสอนมีการปรับปรุงดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในด้านการสื่อสาร และกระบวนการแก้ปัญหาในห้องเรียนทดลองเพื่อใช้การวิเคราะห์รูปแบบทางสถิติความแปรปรวนที่แยกพล็อต เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองจากช่วงการทดสอบก่อนเรียนถึงการทดสอบหลังเรียนหรือไม่ ผลปรากฏว่าประโยชน์ที่ได้รับของกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ การปรับปรุงพบด้วยว่ามีจำนวนปัญหาที่พยายามแก้ความสละสลวยของการแก้ปัญหา และมีการสนองตอบในกลุ่มทดลองด้วย

มิวเลอร์ (Mueller, 1996: 3828 - A) ได้ทำการศึกษาเพื่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับความรู้ในเนื้อหาที่มีอยู่ภายในกลุ่มแบบร่วมมือกันทางพหุปัญญาที่เหมือนกัน โดยอาศัยทฤษฎีพหุปัญญาของ Howard Gardner และ Johnson กับกลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน วิธีการศึกษาใช้หน่วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องร่างกายของมนุษย์ ซึ่งเป็นแบบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ฉบับคัดแปลงที่ออกแบบโดย David Lazear กับชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 การศึกษาเป็นการออกแบบเชิงกึ่งทดลองรวมเข้ากับเทคนิคคุณภาพของทฤษฎีพื้นฐานของ Strauss กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 22 คน ผู้เข้าร่วม โรงเรียน Metcalf Laboratory เมืองนอร์มอลรัฐอิลลินอยส์ ระหว่างปีการศึกษา 1994 ได้เข้าร่วมการทดสอบการศึกษามุ่งเน้นที่นักเรียน 8 คน ที่ได้รับเลือกมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามจุดอ่อนและจุดแข็งทางพหุปัญญาของนักเรียน ได้ใช้การตรวจสอบรายการสังเกต และการสัมภาษณ์ ตามผลจากเครื่องมือประเมินนักเรียน 4 คน ถูกกำหนดให้อยู่ในกลุ่มพหุปัญญาที่เหมือนกัน และนักเรียนที่เหลือถูกกำหนดให้อยู่ในกลุ่มแบบร่วมมือกันทางพหุปัญญาที่แตกต่างกัน ใช้แบบทดสอบเรื่องร่างกายมนุษย์ก่อนและหลังการเรียน เพื่อประเมินการมีความรู้ในเนื้อหา เครื่องมือประเมินได้แก่แบบสังเกตบันทึกภาคสนาม การเข้าสู่วารสารทางวิชาการที่เขียนขึ้นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามการทำงานเป็นเครือข่าย โดยใช้เพื่อตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เครื่องมือประเมินพหุปัญญาให้ประวัติที่แตกต่างกันของจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ เครื่องมือเหล่านี้ไม่ได้บ่งชี้แต่ละบุคคลที่มีจุดแข็งโดยเฉพาะ แต่มักจะให้จุดแข็ง 2 ประการขึ้นไปต่อนักเรียน 1 คน ในบางกรณีนักเรียนที่ได้รับเลือกมาสำหรับกลุ่มพหุปัญญาที่ต่างกัน พบว่า มีจุดแข็งในด้านที่ได้รับเลือกมาสำหรับเพิ่มปัญหาอื่นที่บางคนในกลุ่มที่เหมือนกันมีกลุ่มปัญหาทางเหตุผล ทางคณิตศาสตร์ที่เหมือนกันสามารถทำโครงการให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า



กลุ่มที่ต่างกัน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มที่เหมือนกันมีกลุ่มปัญหาทางเหตุผลทางคณิตศาสตร์เหมือนกันสามารถทำโครงการให้สำเร็จได้มีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มที่ต่างกัน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มที่แตกต่างกันปฏิบัติตามบทบาทของตนและรับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่ม นักเรียนคิดว่าตนทำได้ดีในฐานะกลุ่มหนึ่ง และประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่บังคับทุกข้อ สำหรับโครงการกลุ่มที่แตกต่างกันประสบความสำเร็จในการทำงาน และรับผิดชอบต่อบทบาทที่ได้รับมอบหมายของตนมากกว่า ไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งเกิดขึ้นในกลุ่มแต่นักเรียนแต่ละคนทำงานบางส่วนของภาระงาน สมาชิกมีความพึงพอใจในความพยายามเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มที่จะทำโครงการให้สำเร็จ เครื่องมือประเมินพหุปัญญาหลายชนิด จำเป็นต้องใช้ทำประวัติของนักเรียนแต่ละคนสำเร็จเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อน นักเรียนทุกคนได้รับประโยชน์จากการทดสอบก่อนการเรียนถึงการทดสอบหลังการเรียนในการทดสอบการมีความรู้ในเนื้อหาเรื่องราวร่างกายของมนุษย์ เมื่อใช้กลยุทธ์แบบร่วมมือกันเรียนรู้ โดยใช้จุดแข็งทางพหุปัญญา ไม่เกิดความเสียหายต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ในเนื้อหา

แม็คเสน (Madsen, 1997: 4255-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดว่าเด็กก่อนวัยเรียนอายุระหว่าง 2 – 4 ปี แสดงให้เห็นพหุปัญญาในขณะที่เข้าสู่ศูนย์ดูแลเด็กเล็กในรัฐแบรסקาภาคตะวันออกหรือไม่ เพื่อให้ค้นพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนแสดงให้เห็นความชอบพหุปัญญาหรือไม่ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งพหุปัญญาทั้ง 7 ด้าน ตามที่ การ์ดเนอร์ ระบุไว้) และเพื่อให้ค้นพบว่าความชอบเหล่านั้นควบคุมไปกับการเรียนรู้จำเพาะหรือไม่ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่ Bemice McCarthy ได้พัฒนาขึ้น) กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อทดสอบพหุปัญญาโดยใช้การสังเกตจริง วิดีทัศน์และการสัมภาษณ์ในขณะที่เด็กก่อนวัยเรียนกำลังอยู่ในศูนย์ดูแลเด็กอย่างกระฉับกระเฉงระหว่างเวลาที่ตนเองเลือก (2) เพื่อวิเคราะห์พหุปัญญาของเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 2 – 4 ปี และเพื่อระบุความชอบที่น่าจะเป็นไปในสไตล์การเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบ 4 MAT กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 2 – 4 ปีจำนวน 12 คน ที่ได้รับเลือกมาเป็นประชากรในการศึกษานี้ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวข้องกับเก็บข้อมูลระหว่างเวลาที่ตนเองเลือก ที่จัดทำระหว่าง 7.15 น. ถึง 9.00 น. ในศูนย์เด็ก งานภาคสนามทั้งหมดและการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้การอธิบายลักษณะคน วิดีทัศน์ ล็อก การสังเกต และการสัมภาษณ์เกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กมหาวิทยาลัยเซดรอน ในขณะที่เด็กก่อนวัยเรียนกำลังมีประสบการณ์อย่างกระฉับกระเฉง เพื่อพัฒนาทฤษฎีของผู้วิจัยที่ว่าพหุปัญญาอาจแสดงให้เห็นในเด็กก่อนวัยเรียนตั้งแต่อายุแค่ 2 ปี ผู้วิจัยจึงอ้างเอกสารจะแสดงให้เห็น

เห็นจากเด็กก่อนวัยเรียนตั้งแต่อายุแค่ 2 ปี ผู้วิจัยจึงอ้างเอกสารคุณลักษณะที่รู้จักของทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ ที่มุ่งเน้นเด็กอายุเกือบ 5 ปีขึ้นไป การอ้างเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบสไตลการ เรียนรู้ของ Bemice McCarthy ก็ได้ใช้เพื่อช่วยการกำหนด ส่วนอื่นของทฤษฎีของผู้วิจัยที่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัญญากับคุณลักษณะสไตลการเรียนรู้ ตามข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ สรุป ได้ว่า เด็กก่อนวัยเรียนแต่ละคนแสดงให้เห็นคุณลักษณะอย่างน้อยที่สุดพหุปัญญาใน 3 ด้าน ที่ คือความเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละบุคคลหรือสไตลส่วนบุคคล

ฟอร์ด (Ford, 2000 : 1728 – A) ได้ทำการศึกษาเพื่อทดสอบผลของการบูรณาการ เทคนิคพหุปัญญา และการสอนเชิงแนวคิดที่บูรณาการที่มีต่อการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนตั้งอยู่ในฐานทัพทหาร โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเข้าร่วมในชั้นเรียนสอนแบบดั้งเดิม อีกกลุ่มเข้าร่วมในชั้นเรียนที่บูรณาการทาง พหุปัญญา เข้ากับการสอนเชิงแนวคิดที่บูรณาการในชั้นเรียน วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและ สังคมศึกษา ครู 3 คน บูรณาการการสอนเชิงแนวคิดที่บูรณาการ/พหุปัญญาเข้าในการฝึกอบรมครู ประจำการมา 5 ครั้ง เกี่ยวกับพหุปัญญาและการสอนเชิงแนวคิดที่บูรณาการแล้วใช้แบบทดสอบ ทักษะพื้นฐานของรัฐไอโอวา เป็นแบบทดสอบทั้ง 2 แบบ กับกลุ่มทดลองที่ใช้เวลา 29 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนแบบดั้งเดิม ได้คะแนนในแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ในวิชาการอ่าน เพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีพหุปัญญา/การสอนเชิง แนวคิดที่บูรณาการ ส่วนนักเรียนในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีพหุปัญญา/การสอนเชิงแนวคิดที่ บูรณาการได้คะแนน ในแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองในคะแนนรวมของภาษาสูงกว่า นักเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมแต่ไม่มีความแตกต่างดังกล่าว เมื่อพิจารณาด้านเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ หรือยศทางทหารของผู้ปกครองนักเรียน อย่างไรก็ตามการศึกษานี้พบว่า คะแนนของนักเรียน ในแบบทดสอบทักษะเบื้องต้นของรัฐไอโอวา ก่อนและหลังการทดลอง ได้รับผลทางยศทหารของ ผู้ปกครองและกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียน บุตรนายทหาร มีคะแนนในการทดสอบทุกฉบับสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง และนักเรียนผิวขาวที่คะแนนสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ใช่คนผิวขาว และนักเรียนหญิงทำคะแนนได้สูงกว่านักเรียนชายในการทดสอบทักษะ เบื้องต้นของรัฐไอโอวา เมื่อทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าความสามารถทางสติปัญญาด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะ คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเข้าใจ

ตนเองหรือการเข้าใจตนเอง มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งความสามารถทางสติปัญญาเป็นความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยความสามารถเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ จึงมีการนำแนวคิดจากทฤษฎีหุปัญญาไปประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาและตรวจความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีหุปัญญาเป็นวิธีการสอนและเป็นโปรแกรมเสริมสร้างความสามารถด้านต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างกว้างขวางเพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละบุคคลให้เต็มตามศักยภาพ เน้นความแตกต่าง ความสนใจ และสไตล์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งในและต่างประเทศ



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY